

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Proceduralna pitanja (Javna sednica)

Strana 1

1 Ponedeljak, 15. april 2024.

2 [Javna sednica]

3 [Završne reči]

4 [Optuženi učestvuje u postupku putem video-
5 konferencijske veze]

6 --- Po početku zasedanja u 9:30h

7 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dobrodošli.

8 Izvolite, sedite. Dobar dan. Želim svima dobodošlicu na
9 današnje zasedanje.

10 Molim Sudsku službenicu da najavi predmet.

11 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Ovo je
12 predmet KSC-BC-2020-04, Specijalizovani tužilac protiv Pjetera
13 Shale.

14 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod]

15 Ljubazno ću zamoliti sve prisutne da nam se predstavite,
16 počevši od Specijalizovanog tužilaštva.

17 G. DE MINICIS: [Prevod] Dobar dan svima. Danas se kao
18 zastupnici tužilaštva pojavljuju Kymberli West,
19 Specijalizovani Tužilac, zaša zastupnica za predmet Line
20 Pedersen, naši pravni stažisti Ella Palsenberg i Guozhen Xiao
21 [kao što je prevedeno], i Gaia Pergolo, i ja sam Filippo de
22 Minicis.

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

24 Sada Zastupnik žrtava. Izvolite.

25 G. LAWS: [Prevod] Dobar dan, Časni Sude. Ja sam Simon

1 Laws, Zastupnik žrtava u ovom predmetu, zajedno sa
2 kozastupnicom Mariom Radziejowskom.

3 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

4 Sada je red na Odbranu.

5 G. GILISSEN: [Prevod] Hvala najlepše. Dobar dan, Časni
6 Sude. Sa nama je i g. Peter Shala, koji prati putem video veze
7 iz pritvorske jedinice. Ja sam ovde zajedno sa svojih dvoje
8 kozastupnika Hedijem Aouinijem i Letom Cariolou, naša
9 referentkinja za predmet, Dženeta Petravica, zatim stažisti
10 Kailin Chen, i dve pravne pomoćnice, Juliet Kolbe -- u stvari,
11 izvinjavam se, jedna pravna pomoćnice, Juliet Kolbe i Alana
12 Goncalves, a takođe i Basil Mulera, koji je naš stažista.
13 Hvala najlepše.

14 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala, g.
15 Branioče.

16 G. Shala, možete li da potvrdite da li me dobro čujete?

17 OPTUŽENI: [Prevod] [putem video-konferencijske veze]
18 Dobar dan svima. Odlično vas čujem.

19 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

20 Danas počinjemo sa iznošenjem završnih reči. Držaćemo se
21 dnevnog reda, koji je iznet u odluci Panela u završnim rečima
22 i povezanim pitanjima, što je podnesak sa oznakom 824.

23 Počećemo od iznošenja završnih reči Tužilaštva.

24 A, današnje zasedanje održavaćemo na javnom zasedanju,
25 osim ukoliko strane u postupku, zastup -- ili Zastupnik žrtava

1 ne budu drugačije tražili, ili ukoliko Panel drugačije ne
2 odluči.

3 Imajući na umu načelo javnosti postupka, ponavljam
4 smernice Panela da strane u postupku i Zastupnik žrtava treba
5 da iznesu svoje završne reči koliko god je to moguće na javnoj
6 sednici. Međutim, da bismo obezbedili zaštitu žrtava i
7 svedoka, delovi ovog zasedanja moraće da se održe na
8 poluzatvorenom zasedanju zatvorenom zasedanju.

9 U tom smislu vas podsećam da me unapred obavestite,
10 ukoliko za potrebe vaših izjašnjenja bude potrebno da pređemo
11 na poluzatvoreno ili zatvoreno zasedanje. Važi? U redu.
12 Takođe, a ovo je važno ho [sic] -- želim da vas podsetim da
13 obavestite i mene i Sekretarijat, da kada ima nekih materijala
14 koje ne treba emitovati za javnost, da nam skrenete pažnju na
15 to, i da nam ukažete ukoliko neki dokument više ne treba da
16 bude na ekranu, a razlog za to jer ima posledica u vezi sa
17 time šta se može emitovati za javnost a šta ne, kada
18 prikazujemo dokumente na ekranu. To je bina stavka, jer u
19 nekim slučajevima ne prenostimo ono što vidimo mi u sudnici.

20 Takođe, a ne i najmanje važno, podsećam strane u postupku
21 i Zastupnika žrtava da e pridržavaju procedure za traženje
22 tekućih redakcija kao što smo radili tokom celog suđenja.

23 Pre nego što pređemo na iznošenje završnih reči
24 Tužilaštva, želimo da pomenemo dve stvari. Prva se odnosi na
25 Odbranu.

1 Prvo, Panel konstatuje da je Odbrana podnela svoj završni
2 podnesak, 821, 26. marta 2024., odn. ove godine, jedan dan
3 posle roka koje je Panel odredio. To je bilo izazvano
4 tehničkim poteškoćama, što je Odbrana objasnila. Imajući u
5 vidu važnost ovog dokumenta i s obzirom na valjan razlog, mi
6 uvažavamo te razloge i prihvatamo taj podnesak kao validan u
7 skladu sa Pravilom 9(5)(b) pravilnika.

8 Druga stvar je to da smo primetili da u završnom podnesku
9 Odbrana zadržava pravo da iznese dodašnja [sic] izjašnjenja o
10 kazni posle izricanja kazne, ukoliko kazna bude izrečena. To
11 je paragraf 308 dokumenta F821. Panel skreće pažnju Odbrani na
12 usmeni nalog Panela od 25. oktobra, referenca je na
13 transkriptu od istog datuma, još preciznije strana 3153, red
14 9, do strane 3156, red 24, gde je već odlučeno da ukoliko bude
15 izrečena osuđujuća presuda, da će kazna biti izrečena u isto
16 vreme kada bude izneta prvostepena presuda u skladu sa
17 Pravilom 159 pravilnika.

18 Nadam se da vam je to jasno i da sva izjašnjenja te
19 prirode treba da iznesete ove sedmice u naznačenom vremenu.
20 Vidim da potvrdno klimate glavom, g. Branioče. Hvala na tome.

21 Time su primedbe Panela zaključene. Sada možemo početi sa
22 iznošenjem završnih reči Tužilaštva.

23 Dodeljeno vam je pet i po sati. Molimo vas da nas
24 obavestite ukoliko bude promena kad je reč o vremenu koje vam
25 je potrebno, a sada možete početi. Izvolite, imate reč.

1 G. DE MINICIS: [Prevod] Časni Sude, kada je optuženi
2 napustio Albaniju kako bi nastavio svoj život u belgiji 1999.
3 godine, možda je mislio da može prosto samo da ode i ostavi za
4 sobom svoje zločine i žrtve, i sve to ostavi iza sebe.
5 Međutim, ratni zločini ne zastarevaju.

6 Oni koji su izvršili ratne zločine, ne mogu izbeći
7 odgovornosti nikada, Časni Sude. Oni mogu da budu krivično
8 gonjeni ma gde se nalazili, i ma gde bili pronađeni.
9 Zahvaljujući tom načelu, mogli smo da izvedemo optuženog pred
10 vas danas, kako bi mu bilo suđeno. Sada tražim od vas, Časni
11 Sude, da utvrdite da je on kriv za krivična dela koja je
12 izvršio.

13 Ovo je drugi predmet za ratne zločine koji se vodi pred
14 ovim Sudom, drugi koji se privodi kraju, i to je predmet koji
15 podrazumeva određenu odgovornost.

16 Žrtve zločina optuženog, nisu mogle da odu sa lica mesta.
17 Jedna od njih izgubila je život u fabrici metala u Kukešu.
18 Drugi su ostali sa trajnim fizičkim ožiljcima i prigone ih
19 doživljena iskustva. Za njih zaboravljanje nije bilo opcija.
20 Oni i njihove porodice opisali su ovom Sudu, duboke i trajne
21 traume, koje i danas osećaju.

22 Većina žr -- svedoka nije ispričala svoju priču ovde prvi
23 put. Oni su to iznosili tokom niza godina, uključujući i na
24 ranijim suđenjima, ali bili su voljni da ponovo ispričaju
25 svoju priču i da ponovo prožive prošle događaje, jer još uvek

1 veruju u mogućnost pravde koju ovaj Sud nudi i koja se ovde
2 može ostvariti. Oni veruju u načelo odgovornosti koje je
3 doprinelo tome da optuženi bude doveden pred ovaj Sud.

4 Optužbe u ovom predmetu odnose se na krivična dela koja
5 su izvršena približno između 17. maja i 5. juna 1999. godine,
6 u staroj fabrici metala u gradu Kukešu u severnom delu
7 Albanije sa svega nekoliko izuzetaka, žrtve su bile Albanci sa
8 Kosova.

9 Pjeter Shala, optuženi u ovom predmetu, tereti se za
10 izvršenje ratnih zločina proizvoljnog zatvaranja, okrutnog
11 postupanja, mučenja i ubistva u toku perioda na koji se odnosi
12 optužnica, on je bio pripadnik Oslobodilačka vojska Kosova.

13 Žrtve u ovom predmetu kako žene tako i muškarci, bile su
14 na meti optuženog i određenih drugih pripadnika Oslobodilačke
15 vojske Kosova, zbog neodređenih i nedokazanih optužbi da su
16 izdajnici ili špijuni. Bili su uhapšeni u trenutku kada su
17 bili najmanje zaštićeni, najosetljiviji. Otimani su na ulici
18 pošto su pobjegli iz svojih domova. Neki od njih pokupljeni su
19 iz logora za izbeglica u Albaniji, ili su uhapšeni u trenutku
20 kada su pokušavali da stupe u redove Oslobodilačke vojske
21 Kosova.

22 Lišeni su slobode i proizvoljno zatvoreni u fabrici
23 metala u Kukešu, gde su držani u nehumanim uslovima i teško
24 zlostavljani od strane optuženog i drugih pripadnika OVK.
25 Danima i nedeljama živeli su u strahu, a njihovo zatvaranje,

1 Časni Sude, bilo je potpuno protivzakonito po pravilima
2 Međunarodnog humanitarnog prava. Nasilje koje je korišćeno
3 protiv njih, bilo je ne samo zločinačko, već nije bilo u
4 skladu sa bilo kojim normama ljudske pristojnosti.

5 Jedna od žrtava bio je mladi kosovski Albanac koji je
6 uhapšen, teško premlaćen, a zatim premlaćivan tokom više dana
7 i najzad ubijen. On nije izazvao nikakvu opasnost u odnosu na
8 izvršioce koji su bez obzira na to odlučili da ga liše života.
9 Optuženi u ovom predmetu bio je jedan od tih počinilaca.

10 Žrtva ubistva, Časni Sude, nije doživela kraj rata. Taj
11 čovek nije mogao da proslavi kraj rata sa svojom porodicom,
12 prijateljima i svojim bližnjima i voljenima, niti je mogao da
13 vidi kakva će biti sudbina njegove zemlje, Kosova posle rata.
14 Optuženi i drugi izvršiooci, oduzeli su mu tu mogućnost. Oni su
15 mu oduzeli pravo da proživi svoj život, radi, putuje, voli,
16 možda ima i svoju decu i ostari. On nije imao mogućnost da se
17 pojavi ovde pred vama, kako bi vam ispričao šta su mu sve
18 uradili, koliko je jezivo to bilo i koliko ga je bolelo.

19 Druge žrtve, one koje su preživele, nose fizičke i
20 fizičke posledice zlostavljanja kome su bile izložene, što je
21 trajalo godinama posle tog iskustva. Neki od njih još uvek
22 osećaju te posledice. Sećanje na vreme koje su proveli u
23 zatočeništvu u Kukešu, progone ih u snu, kao i kada su budni,
24 i 25. godina posle događaja o kojima se govori u ovom
25 predmetu, njihovo sećanje još uvek utiče na njihovu sposobnost

1 da vode normalne živote, rade neki posao i veruju drugima.

2 Tužilaštvo je uvereno da je optuženi učestvovao u ovim
3 zločinima zajedno sa drugima ali i pojedinačno i to sa
4 traženom namerom. Njegovo učešće bilo je kontinuirano,
5 značajno i izuzetno nasilno. Časni Sude, čućete više o tome u
6 toku vašeg izlaganja.

7 Argumenti Tužilaštva zasnivaju se na višestrukim i
8 solidnim osnovama. Dokazi o odgovornosti optuženog dolaze od
9 različitih svedoka, koji su dali iskaze koji se međusobno
10 potkrepljuju. Osim tih iskaza, Časni Sude, imamo i izjave
11 samog optuženog. On je priznao da je bio u Kukešu u periodu na
12 koga se odnosi optužnica, prihvatio je da je učestvovao u
13 nekim od krivičnih dela, mada samo delimično, zatim imamo
14 dokaze koji su u formi iskaza pripadnika OVK, koji su u to
15 vreme bili u fabrici metala u Kukešu i videli optuženog tamo u
16 isto vreme kada su tamo bile i žrtve koje kažu da je on
17 učestvovao u njihovom zlostavljanju.

18 To se sve uklapa i sve ukazuje na to, da je optuženi
19 zaista sve to učinio.

20 Nisu sve žrtve imale mogućnost da ovde svedoče. Neke su
21 nažalost umrle pre nego što su to imale mogućnosti da učine,
22 ali njihove priče, sačuvane su u njihovim prethodnim izjavama,
23 u pričama drugih zatvorenika, i u svedočenjima članova
24 njihovih porodica. Njihove patnje odražene su delom čak i u
25 delimičnim priznanjima samog optuženog.

1 Stoga, želimo sasvim jasno da iznesemo, kao što smo jasno
2 rekli i u svom završnom podnesku, da ne tražimo od Suda da
3 proglasi optuženog krivim samo na osnovu dokaza koje optuženi
4 nije mogao da dovede u pitanje tokom suđenja. Čuli smo iskaze
5 više svedoka, čiji se iskazi međusobno potkrepljuju i zajedno
6 sa drugim dokazima, to potvrđuje optužbe u ovom predmetu van
7 svake razumne sumnje.

8 Kako optuženi reaguje na optužbe i dokaze koji su
9 izvedeni da bi se te optužbe potkrepile?

10 Teza Odbrane je da je optuženi bio borac za slobodu. On
11 je 1999. godine napustio Belgiju i došao u Albaniju da bi se
12 borio za slobodu svoje države. Samo je povremeno boravio u
13 fabrici metala u Kukešu, gde je dolazio da bi se snabdeo
14 zalihamama, zatim se vraćao na liniju fronta. Kako Odbrana
15 tvrdi, optuženi nije imao nikakve veze sa zločinima za koje se
16 tereti.

17 Odbrana tvrdi da su žrtve ljudi koji ili lažu, ili nisu u
18 pravu, ili i jedno i drugo i to sve žrtve. Nije važno ni što
19 je optuženi priznao da je u stvari tukao neke od tih žrtava i
20 da je rekao da ne žali zbog toga i da bi to ponovio. Stranici
21 Odbrane tvrdili su da nikada nisu bili Pjetera Shalu u fabrici
22 metala u Kukešu ili da čak nisu znali ko je on.

23 Međutim, Časni Sude, to su isti oni svedoci, koji nikada
24 nisu ni videli zgradu koja je služila kao zatvor, a koja se
25 nalazila u sredini fabričkog kompleksa u fabrici metala u

1 Kukešu. To je zgrada pored koje su oni prolazili tokom više
2 meseci dok su služili u OVK, i bilo je nemoguće da je ne
3 primete. Kao što ćete mođ [sic] -- moći da vidite i čujete na
4 osnovu izlaganja mojih kolega koje će uzeti reč posle mene.
5 Oni nikada nisu videli tu kuću, tu građevinu i nikada nisu
6 videli ni optuženog.

7 Dokazi koje imate na raspolaganju, Časni Sude, ukazuju na
8 to da ovi svedoci nisu govorili istinu. Žrtve međutim, nisu
9 slagale. Njihove priče se poklapaju, a dodatno ih potkrepljuju
10 izjave samog optuženog.

11 Kazna koju Tužilaštvo traži je posledica pažljivog
12 razmatranja svih relevantnih faktora, ali naročito ponašanja
13 optuženog. Njegovih postupaka i posledica koje su iz tih
14 postupaka proizašle.

15 Njegov doprinos zločinima, Časni Sude, bio je značajan
16 stepen nasilja kome je pribegao kada je tako postupao sa
17 svojim žrtvama, bio je gnusan. Mlatiti ljude koji ne mogu da
18 se bore, nije borba, to je neopravdan i kukavički nasilni čin.

19 Optuženi nije učinio ništa kako bi ublažio patnje svojih
20 žrtava. Mogao je u najmanju ruku da odustane od tog masakra u
21 kome je učestvovao, ali on to nije učinio. Tukao ih je jednog
22 za drugim, a vreme nije promenilo njegovu sklonost ka nasilju,
23 Časni Sude. Zbog svih tih razloga, on zaslužuje da bude strogo
24 kažnjen.

25 Gđa Wyler koja je s moje leve strane, pokazaće vam na

1 javnom zasedanju, koje su lokacije u fabrici metala u Kukešu,
2 gde su optuženi i drugi izvršioci izvršili krivična dela. Ona
3 će vam pokazati kako je postupanje prema žrtvama predstavljalo
4 krivično delo proizvoljnog lišavanja slobode, okrutnog
5 postupanja i mučenja.

6 Gđa Pergolo zatim će u delovima V.E i V.F našeg podneska,
7 pokazati da je izvršen zločin ubistva, govoriće o
8 kredibilnosti svedoka i odgovoriće na tvrdnje koje je Odbrana
9 iznela u vezi s tim.

10 Ja ću ponovo uzeti reč, kako bih govorio o hronologiji
11 događaja, u vezi sa učešćem optuženog u delima za koja se
12 tereti, zatim ću govoriti o njegovoj krivičnog odgovornosti,
13 na osnovu merodavnog prava, i na kraju ću se osvrnuti na
14 određene optužbe u pogledu, odn. tvrdnje u pogledu
15 verodostojnosti Svedoka br. 1, i taj deo ću -- o njemu ću
16 govoriti na kraju, zato što je potrebno da to bude na
17 poluzatvorenoj sednici, tako da kako bismo poštovali načelo
18 javnosti postupka, ja bih želeo da to bude na kraju i da sve o
19 to -- da celokupan taj deo bude odjednom na poluzatvorenoj
20 sednici.

21 E, sada će g. Wyler da uzme reč.

22 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

23 GĐA WYLER: [Prevod] Dobro jutro, Časni Sude i kolege. U
24 narednih otprilike 30 minuta, ja ću vas i javnosti poka --
25 vama i javnosti pokazati kroz šta su prošle žrtve u ovom

1 predmetu i govoriti o lokaciji koja je 1999. godina [sic] bilo
2 -- bila mesto zločina proizvoljnog lišavanja slobode, surovog
3 postupanja, mučenja i ubistva.

4 Detaljni prikaz toga što su proživeli oni koji su bili
5 izloženi zlostavljanju i mučenju u fabrici metala Kukeš,
6 navedeni su u završnom podnesku Tužilaštva. Danas pred vama i
7 javnosti, ja ću dati kraći prikaz događaja, koji su se
8 odigrali u fabrici metala u Kukešu i na osnovu kojih dokaza --
9 koji dokazi to porvrđuju kada je reč o četiri tačke optužnice.

10 Tokom ovog suđenja, Časni Sude, čuli ste iskaze žrtava i
11 svedoka, koji su hrabro svedočili i govorili o tome kako su
12 bili zatočeni u fabrici metala u Kukešu u nehumanim uslovima.
13 Oni su govorili o tome kako su neprekidno bili zlostavljani,
14 teško tučeni i mučeni. Njihove priče su koherentne i
15 konzistentne i oni potkrepljuju svoje iskaze jedni drugih.
16 Dokazi pokazuju da su dokazani -- dokazana sva obeležja
17 krivičnih dela za koja se tereti u optužnici, kao i odgovornost
18 optuženog Pjetera Shale za ta krivična dela.

19 Krivična dela navedena u ovom predmetu, su -- se odigrala
20 u Kukešu u Albaniji. To mesto se nalazi otprilike 20
21 kilometara od granice sa Kosovom, i to se odigralo u lokalnom
22 štabu OVK, koji je označen crvenom tačkom. Štab OVK je
23 uspostavljen u krugu stare fabrike metala koja se nalazila na
24 putu koje ide ka Krumi, a to je označeno crvenom boju [sic] --
25 bojom, objekat fabrike metala Kukeš je objekat u koji se

1 ulazilo kroz kapiju i vidite, to je označeno crvenom
2 strelicom.

3 OVK je koristila taj objekat za mobiliz [sic] -- kao
4 centar za mobilizaciju i logistiku, za vojne operacije koje su
5 vođenje između ostalog i na granici između Kosova i Albanije.
6 Međutim, kao što smo naveli u svom završnom podnesku, neki
7 pripadnici OVK, među kojima je i optuženi, su takođe koristili
8 fabriku metala u Kukešu za izvršenje krivična dela nad
9 najmanje 18 žrtava. Ni jedna od tih žrtava nije učestvovala u
10 neprijateljstvima u vreme kada su uhapšene, bile zas --
11 zatvorene ili zlostavljene, a u slučaju jednog zatočenika kada
12 je -- i kada je kasnije ubijen. Ni jedan od njih nije
13 predstavljao vojnu pretnju po OVK. U svakom slučaju, nakon što
14 su se našli u rukama svojih otmičara, oni su imali pravo da
15 budu zaštićeni na osnovu zajedničkog člana 3 Ženevskih
16 konvencija.

17 Žtve su otete u odvedene u fabriku metala u Kukešu, gde
18 su držane u zatočeništvu. Neke od njih nekoliko dana, a neke
19 od njih tokom više od mesec dana. Nije im dato nikakvo
20 objašnjenje zašto su uhapšeni, osim što su iznete neke opšte
21 nepotkrepljene optužbe da su izdajice, kolaboracionisti ili
22 špijuni. Dok su grubo i neprekidno ispitivani, nikada nisu
23 bili izvedeni pred sudiju ili neki drugi nadležni organ
24 vlasti, niti im je pružena mogućnost da ospore svoje
25 zatočenje. Nisu im pružene osnovne proceduralne garancije i ja

1 vas upućujem da pogledate pasuse 328 do 337 završnog podneska
2 Tužilaštva, gde ćete pronaći dodatne pojedinosti. Usled toga,
3 njihovo zatočenje je bilo proizvoljne prirode i stoga
4 protivzakonito.

5 U fabrici metala Kukeš, krivična dela za koje se tereti u
6 optužnici, prevashodno su se odigrala na dva mesta, u zgradi
7 koju zovemo zgradom komande koja je označena crvenom bojom, sa
8 donje desne strane i s druge strane imam u zatočeničkom
9 objektu koji se nalazi gore u centru slike i označen je
10 crvenom bojom. U te dve zgrade, žrtve su doživele stvari koje
11 se ne mogu opisati rečima.

12 Pogledajmo sada trodimenzionalni model koje je Tužilaštvo
13 napravilo -- objekata u fabrici metala Kukeš.

14 Kako bi se došlo do komandne zgrade, potrebno je da
15 najpre prođemo kroz gravnu [sic] -- glavnu kapiju fabrike
16 metala u Kukešu. To je ista ona kapija kroz koju su prošle
17 žrtve kada su tu dovedene. Zgrada komande sa leve strane, to
18 je zgrada na dva nivoa, kao što se vidi na fotografiji koja je
19 sa desne strane, gde su vojnici i oficiri OVK spavali, imali
20 kancelarije, i gde su držali zlostavljali i mučili zatočenike.
21 Optuženi je opisao ovu zgradu kao samos [sic] -- "kao središte
22 štaba."

23 Vrata zgrade komande označena crvenom bojom, vodila su ka
24 manjem hodniku, preko puta vrata su stepenice koje vode ka
25 prvom spratu. Vidite pogled na stepenište sa prvog sprata. Sa

1 leve strane je zid, dakle na ovoj slici, to je zid koji je bio
2 između stepeništa i prostorije gde su držani zatočnici u
3 zgradi komande.

4 To je prostorija gde je odveden Svedok 1448, kada je
5 doveden u fabriku metala u Kukešu negde oko 18. maja 1999.
6 Svedok 1448 je kosovski Albanac, koji je živeo i radio u
7 Nemačkoj i koji je otputovao u Albaniju da poseti svoju
8 porodicu, ali su ga uhapsili vojnici OVK, pre nego što je
9 došao do svoje porodice. Na skici zgrade komande koju je
10 napravio, koju sada vidite na ekranu, on je označio ovu
11 prostoriju u kojoj je bio zatočen i rekao da je to bio "zatvor
12 na tavanu."

13 Svedok 4733 i žrtva ubistva, a obojica su kosovski
14 Albanci, su na posletku se pridružili svedoku 1448 u ovoj
15 prostoriji, negde oko 20. maja 1999. Oni su bili zatočeni u
16 toj mračnoj, uzanoj prostoriji bez prozora, gde su imali
17 prljavu ćebad i gde su bile boce ispunjene urinom. A, kosi
18 krov je bio takav da im nije omogućavao da stoje uspravno.

19 Jedne kasne večeri, negde 20. maja 1999., Svedok 4733
20 izveden je iz ove prostorije. Sišan [sic] je -- sišao je
21 stepenicama, prošao je zatim hodnikom u prizemlju i odveden u
22 jednu prostoriju gde je doživeo noć kada su ga najviše tukli.

23 Svedok TW1 je takođe pretučen te noći i on je označio tu
24 prostoriju dok je svedočio pred vama i označio je plavom
25 tačkom koju vidite na ekranu. U prizemlju je rekao da je to

1 bila "treća kancelarija".

2 Svedok 1448 je odveden u tu istu prostoriju te iste noći,
3 je takođe na crtežu pokazao gde se nalazila ta prostorija u
4 zgradi komande. Takođe je označio treću prostoriju u prizemlju
5 i rekao da je to bila "soba za premlaćivanje."

6 Unutrašnjost te prostorije može se videti na video snimku
7 koji je snimio Svedok Odbrane 3887, negde 2. juna 1999. Svedok
8 3887 je pokazao tu prostoriju koju je snimio, kada je svedočio
9 pred vama i označio je na skici koju je napravio i označio je
10 brojem 2. Jasno je da je to isto mesto o kom su govorile
11 žrtve. Vidite da je Svedok broj 1 označio tu prostoriju sa
12 desne strane hodnika.

13 Video snimak, čiji ćete deo odlomak videti, je video
14 snimak gde se vidi unutrašnjost te prostorije, te kancelarije,
15 gde su se okupljali vojnici OVK, njih otprilike desetero.

16 [Video snimak]

17 GĐA WYLER: [Prevod] Kao što vidite, tu je bio krevet na
18 sprat. Vidimo u ćošku komad nameštaja, sto u sredini
19 prostorije i stolice ili klupe na kojima su sedeli.

20 Kada je Svedok 4733 doveden u tu prostoriju negde oko 20.
21 maja 1999. uveče, on je opisao -- rekao da su se tu okupili
22 ljudi poput ovih na video snimku, ali to su bili neki drugi
23 vojnici OVK. Te noći, u toj grupi su bili optuženi Sabit Geci,
24 Xhemshit Krasniqi i drugi. Svedok 4733 se prisetio u svojim
25 ranijim izjavama, na primer u -- na stranici 2 izjave koju je

1 2002. Dao MKSJ-u, da kada je ušao u tu prostoriju, vojnici OVK
2 su pili. Oni su mu sakrastično rekli da su organizovali zabavu
3 u njegovu čast, i rekli mu da sedne i onda je počela noć
4 užasnog zlostavljanja. Te noći, Svedoci 4733, 1448 i TW1 i
5 žrtva ubistva, kao i neki drugi zatočnici su doživeli užasno
6 nasilje.

7 Sve žrtve premlaćivanja te noći bili su kosovski Albanci,
8 optuženi da su bili povezani sa srpskim institucijama, da su
9 srpski kolaboracionisti ili špijunu, tukli su ih s čim god su
10 vojnici OVK mogli to da učine, uključujući i optuženog. To su
11 bile *baseball* palice, pendreci, metalne šipke i puške. Njihovi
12 mučitelji su ih tukli što su jače mogli svuda po telu, dok
13 nisu izgubili svest. Jedna žrtva se živo seća da se optuženi
14 smešio onog trenutka kada mu je zadao prvi udarac. Svedok 4733
15 je izjavio da ga je optuženi pretukao "kao konja".

16 Kada su žrtve gubile svest, izvršiocu su ga polivali
17 vodom, kako bi povratili svest i kako bi mogli da nastave da
18 ih zlostavljaju. Bili su obliveni krvlju. Premlaćivanje im je
19 nanelo užasan bol, a kako bi još više patili, na njih su
20 bacali so u oči i na rane.

21 Pored premlaćivanja, Svedok 4733 je na primer više puta
22 doživeo da mu se nanese opekotine cigaretom, a onda su mu
23 gurali pender u usta, i polomili mu zube. Jedna druga žrtva je
24 doživela da su joj stavili plastičnu kesu na glavu, vezali je
25 oko vrata i sipali vodu po njegovoj -- po -- glavi.

1 Žrtve su namerno morale da gledaju zlostavljanje jedni
2 drugih. Svedok 1448 je gledao kako muče Svedoka 4733, i seća
3 se da je izgledalo ka -- "izgledalo kao da se oni takmiče ko
4 će više tući i poniziti..."

5 Te noći, kao i u drugim slučajevima, kao što će moja
6 koleginica Pergolo pokazati za koji trenutak, žrtve su bile
7 podvrgnute zlostavljanju koje se ponavljalo, koje je dugo
8 trajalo od strane optuženog i drugih saizvršilaca, s ciljem da
9 im se nanese što veći bol, a istovremeno, oni su bili
10 ponižavani i optuživani da su špijuni i kolaboracionisti i
11 saslušavani su na temelju tih neosnovanih optužbi. Izvršioc
12 su iz zlostavljali uprkos vidnim povredama krvi i užasnim
13 uslovima u kojima su žrtve bile. Neke od njih su gubile svest,
14 i kao što je Tužilaštvo navelo u svom završnom podnesku, u
15 stavovima 349 do 355, to takođe predstavlja mučenje.

16 Svi dokazi u vezi sa događajima od 20. maja 1999., su i
17 te kako potkrepljeni kao što je navedeno u odlomku 9 našeg
18 završnog podneska, konkretno, učešće optuženog u tom događaju.
19 Ponajpre, sam optuženi je delimično priznao da je učestvovao u
20 tom događaju. On je to konkretno naveo, kada je rekao da je
21 pretukao dve žrtve kao što je navedeno u stavovima 204 do 206
22 našeg završnog podneska. Pored toga, Svedok TW1, zatim 1448 i
23 4733 su u više navrata potkrepili navode jedni drugih da je
24 optuženi bio prisutan te noći i da je doprineo njihovom
25 zlostavljanju. Svedok 1448 je rekao da ih je "Vuk," "sve

1 tukao."

2 Odbrana pokušava da dovede u sumnju činjenicu da su
3 stranici TW1, 1448 i 4733, bili svedoci zlostavljanja te noći
4 i ukazuje na razlike koje postoje u iskazu Svedoka 4733,
5 Odbrana to navodi u stavu 132 svog završnog podneska.

6 Na osnovu pojedinosti na koje su skrenuli pažnju i Svedok
7 TW1 i 4733, a Tužilaštvo govori o tome u svom završnom
8 podnesku, u stavovima 135 i 140 i 141, jasno je da u tom
9 trenutku su obojica bili u toj istoj prostoriji. U jednom
10 trenutku, Svedok 4733 je bio teško pretučen u toj meri da je
11 izgubio svest. On je obilato krvario iz rane na glavi, i nakon
12 toga je izveden iz prostorije. Tada je bio u užasnom stanju. S
13 obzirom na stanje u kom se nalazio, jasno je da -- i sasvim
14 razumljivo da Svedok 4733 je možda -- da kod njega postoji
15 određena zabuna u pogledu tačnog broja drugih žrtava koje su
16 bile u prostoriji s njime, u trenutku kada je zlostavljan, kod
17 onoga što tvrdi Odbrana, to ne umanjuje njegov kredibilitet
18 niti pouzdanost iskaza Svedoka 4733.

19 Pošto su ih pretukli u kancelariji na prizemlju zgrade
20 komande, Svedoci 4733, 14 četar [sic] -- [kao što je
21 prevedeno] 448 i žrtva ubistva, odvedeni su u zatočeničku
22 prostoiju na spratu komandne balde [sic] -- zgrade, dok je
23 Svedok TW1 odveden u zatvorenički objekat. Trojica zatvorenika
24 ostali su u komandnoj zgradi, pa su se onda nekoliko dana
25 kasnije ovome pridružili u zatvoreničkom objektu, da idemo za

1 njima istim putem.

2 Napuštamo zgradu komande, i prolazimo kroz velika
3 skladišta. Sa druge strane dvorišta, nalazi se zatočenički
4 objekat. On se nalazio po sredini cele lokacije. To je druga
5 glavna lokacija na kojoj su držane i zlostavljane žrtve u ovom
6 predmetu. Sada, vidite kako je ta zgrada izgledala spolja.

7 Unutra, zatočenički objekat je imao tri prostorije. Dve
8 prostorije u kojima su držani zatvorenici, njih je na ovoj
9 skici svedok TW1, označio brojevima 1 i 3, a jedna prostorija
10 je korišćena za mučenje zatvorenika. To je prostorija označena
11 brojem 2.

12 Na fotografiji vidimo prozor prostorije 1, koji gleda na
13 dvorište. Ovde vidimo kako ga je Svedok TW1 označio crvenim
14 krugom. Žutom je označen ulaz u zatvorenički objekat, koji
15 vodi do hodnika koji povezuje prostoriju 1 i 2. Na to je
16 takođe ukazao Svedok TW10 u svom iskazu od 1. maja 2023., na
17 stranici 1055 zapisnika, a oznake je uneo u dokaznom predmetu
18 REG00950.

19 U zatvoreničkom objektu, mučenje žrtava se nastavilo.
20 Uslovi koji su vladali u zatvoreničkom objektu bili su
21 nehumani. Zatvorenici su držani u malim prostorijama, na
22 nenasno visokim temperaturama. Da li će imati pristup vodi
23 koja se nalazila u rezervoarima izvan zgrade, zavisilo je od
24 dobre volje vojnika OVK, koji su šutirali i probadali
25 noževima, dok su se upućivali ka rezervoarima. Na sličan način

1 se prema njima postupalo kada im je bilo neophodno da se
2 posluže izuzetno prljavim WC-om. Pokušavali su dakle da se što
3 manje služe tim higijenskim prostorijama, i radije su ostajali
4 žedni, nego da se izlažu daljem zlostavljanju.

5 U prostiriji 1, čak do 13 zatvorenika držano je
6 istovremeno. Bili su nabijeni u mali prostor, od oko 3 puta 5
7 metara. Tu nije bilo nameštaja, zatvorenici su spavali, ili na
8 izlomljenom betonskom podu, na kojem su jedno vreme imali
9 nekakve tanke dušeke ili ćebad, ili bi se naslonili uza zid i
10 spavali na rukama, umesto jastuka. Hrana im je retko davana,
11 ponekad bi im bilo dato bareno jaje ili malo ribe, ili ostaci
12 hrane koji su jeli vojnici OVK, nekim danima nisu dobijali
13 ništa za jelo, nisu mogli da se okupaju, niti da se presvuku.
14 Svedok 4733 dobro je zapamtio miris. Kaže da su mirisali "kao
15 životinje."

16 U trećoj prostoriji je bilo zatvoreno najmanje šest lica.
17 Uz jedan izuzetak, zatvorenici su spavali na podu. Imali su
18 samo neku ćebad da ih prostru direktno na beton. Za razliku od
19 zatvorenika koji su držani u prostiriji 1, ovde je
20 zatvorenicama davana hrana, mada je često u pitanju bila samo
21 vodenasta supa.

22 Neki zatvorenici su bili primoravani na prisilni rad, da
23 istovaraju kamione i da čiste toalete.

24 U svom završnom podnesku, Odbrana priznaje da su uslovi u
25 kojima su boravili zatvorenici u fabrici metala Kukeš bili

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 22

1 loši, ali tvrdi da je to bilo opšte stanje u fabrici metala u
2 Kukešu i da su vojnici OVK morali da žive u sličnim uslovima.
3 Međutim, kada vidimo spisak tih navodno sličnih uslova u
4 kojima su boravili vojnici OVK, a koji se upisuju u stavovima
5 107 do 109 završnog podneska Odbrane, vidimo da u stvarnosti
6 nema nikakve -- da to nema nikakve sličnosti sa onim što su
7 pretrpeli zatvorenici.

8 Odbrana upoređuje zatvorenice [sic] -- zatvorenike koji
9 su držani protiv svoje volje i bespomoćno bili izloženi svakom
10 hiru svojih mučitelja, sa uslovima u kojima su boravili
11 vojnici OVK, koji su se nalazili u Kukešu iz vlastit -- po
12 vlastitoj volji i mogli su da odu iz fabrike metala u Kukešu i
13 da zadovolje svoje potrebe i na drugim mestima. Oni porede
14 zatvorenike koji su umirali od gladi sa vojnicima OVK iako
15 zatvorenici imali ni -- nisu imali pristup kuvanoj hrani po
16 više dana i mogli su da jedu samo iz konzervi ili da jedu suhu
17 hranu. Porede zatvorenike koji su strahovali od toga da se
18 posluže WC-om, ili da odu po vodu zbog zlostavljanja koje su
19 trpeli usput, i jedino su mogli da pristupe tim objektima uz
20 odobrenje svojih otmičara sa vojnicima OVK koji su slobodno
21 mogli da pristupe sanitarijama čak i u slučajevima kada te
22 prostorije nisu imale vrata. Porede zatvorenike koji su bili
23 nagurani u male prostorije u kojima nisu čak mogli ni da stanu
24 uspravno niti da se ispruže, i imali su da legnu samo na
25 nekoliko ćebadi ili na neke tanke sunđere u najboljem slučaju,

1 sa vojnicima OVK koji su bili slobodni da se kreću i koji su
2 spavali na dušecima ili u vrećama za spavanje.

3 Kako bi opravdali jad koji je nanesen zatvorenlicima,
4 Odbrana takođe govori da je uopšte uzev bilo problema sa
5 snabdevanjem i da je naročito nedostajalo vode i struje. Jadni
6 uslovi koji su nametnuti zatvorenlicima u fabrici metala u
7 Kukešu, nisu međutim bili posledica nikakvih spoljnih
8 činilaca, već su takvi uslovi bili uspostavljeni hotimično i
9 hotimično su i održavani. Muke koje su izvršiocima naneli
10 zatvorenlicima, držeći ih u neodgovarajućim objektima na
11 nenasno vrućim temperaturama [sic], bez ikakve mogućnosti da
12 se odmore, otežavajući im pristup voni [sic] i sanitarijama,
13 su bili hotimični.

14 Odbrana tvrdi u stavovima 110 i 111 svog završnog
15 podneska, da su zatvorenici u fabrici metala Kukeš uopšte uzev
16 imali pristup medicinskoj negi. Međutim, takva tvrdnja
17 predstavnja pogrešan opis dokaza. Postojala je ambulanta i
18 bilo je medicinskog osoblja u fabrici metala u Kukešu, to je
19 tačno. Međutim, medicinska nega nije bila dostupna
20 zatvorenlicima, ili u retkim slučajevima, kada su dobili
21 medicinski tretman, u tome, u pružanju nege su se isprečavali
22 određeni vojnici OVK i to uprkos tome što su zatvorenici
23 pretrpeli jezive povrede usled premlaćivanja.

24 Na primer, kada su nanesena, kada je nanesena duboka rana
25 Svedoku 4733 u predelu glave tokom događaja koji se odigrao

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 24

1 20. maja 1999. godine, i kada mu je rana previjena, vojnici
2 OVK su ga odmah posle toga mučili i isekli zavoj koji mu je
3 postavljen. Svedok 4733 je još jednom previjen, ali ponovo je
4 taj zavon [sic] -- zavoj isečen. Takođe, lekovi koje je Svedok
5 4733 dobio zbog dijabetesa, odmah su mu oduzeli vojnici OVK
6 iako su bili svesni njegovog zdravstvenog stanja.

7 Ni jedno od povreda koje su žrtve pretr -- pretrpele
8 tokom svog zlostavljanja nisu lečene na odgovarajući način,
9 tako da su žrtve doživotno osakaćene. Na to ćemo se vratiti
10 kasnije.

11 Kada je u pitanju žrtva ubistva, to što je žrtvi
12 uskraćena medicinska nega, imalo je kobne posledice, o čemu će
13 moja koleginica gđa Pergolo govoriti nešto kasnije.

14 U svakom slučaju, vladali su uopšte uzev loši uslovi. To
15 što su [ispravka prevodioca] -- to što su uopšte uzev, vladali
16 opšti uslovi, što je snabdevanje bilo slabo, ne opravdava
17 nehumane uslove zatvaranja. Naprotiv, u takvoj situaciji bilo
18 je neophodno da se oni puste na slobodu. Vanredno veće sudova
19 Kambodže, zauzeo je stav u presudi u predmetu 002/02, od 16.
20 novembra 2018. godine, u stavovima 734 do 739, pozivajući se
21 na sudsku praksu MKSJ, da "čak i -- i kada su okolnosti u
22 vreme izvršenja krivičnih dela teške usled manjkavosti,
23 nestašica ili slabih resursa, resursi koji jesu raspoloživi,
24 moraju da se stave na raspolaganje i moraju da se preduzmu
25 kompenzatorne mere, kako bi se smanjio negativni uticaj tih

1 nestašica na žrtve." To je minimalni standard postupanja, koji
2 mora da se zagaranjuje u svim okolnostima. Ako to nije moguće,
3 onda žrtve ne treba dovoditi u položaj koji dovodi do kršenja
4 njihovih osnovnim prava.

5 Pored jezivih uslova zatvaranja i konkretnih događaja
6 koji su se odigrali 20. maja 1999., a u kojima je sada bilo
7 reči i mimo zlostavljanja o kojima će govoriti moja koleginica
8 gđa Pergolo. Zatvorenici koji su se nalazili u prostoriji 1 u
9 zatvoreničkom objektu, bili su premaćivani, zlostavljani,
10 lišavani sna, i prećeno im je svakog dana.

11 Da navedem svega nekoliko primera. Tokom ovih
12 zlostavljanja, Svedok TW11, je tako jako udaren u predelu oka,
13 da se to odrazilo na njegov vid i ima posledice još i 2023.
14 godine. Svedok 4733 je šutnut u usta, pri čemu su mu
15 polomljeni zubi. Trojica romskih muzičara iz Prizrena, su
16 pretučeni kao da su životinje po rećima Svedoka 4733. Svedok
17 TW1 je tako teško premlaćen, da je posle viđen kako podrhtava
18 u nenasno vreloj prostoriji 1 u zatvoreničkom objektu.

19 Zatvorenike su primoravali da jedan drugog tuku, između
20 ostalog u predelu genitalija. Hotimićno su ih prisiljavali, da
21 gledaju kako tuku druge zatvorenike u zatoćenićkoj prostoriji,
22 mogli su da ćuju krike zatvorenika, koje premlaćuju izvan
23 prostorije 1. Zatvorenice koji su se vraćali posle grubih
24 ispitivanja, rutinski su izvođeni i u takvim situacijama se
25 videlo da su bili premlaćeni.

1 Sve vreme tokom suđenja, Časni Sude, vi ste čuli kako su
2 žrtve trpele usled ovih nehumanih uslova zatvaranja, i teških
3 zlostavljanja, koliko je za njih to sve bilo ponižavajuće, i
4 koliko im je i fizičke i psihičke patnje to nanelo, patnje,
5 koje neki među njima trpe i dan-danas. Dokazi pokazuju van
6 razumne sumnje da su optuženi i ostali pripadnici OVK,
7 podvrgnuli ove zatvorenike u fabrici metala u Kukešu, surovom
8 postupanju.

9 Kada su žrtve događaja za koje se optuženi tereti u ovom
10 predmetu trpele mučenje u fabrici metala u Kukešu, valja reći
11 da sam zatvorenički objekat više ne postoji. Na fotografiji na
12 ekranu, vidimo snimak iz devet [sic] -- 2009. godine. U
13 međuvremenu, zgrada je razorena, i prostorije u kojima su
14 zatvorenici držani, su nestale. Danas i dalje na mestu stoji
15 samo mali deo objekta, deo od cigala koji se vidi u zadnjem
16 delu fotografije.

17 Čuli smo kako jedan broj svedoka Odbrane tokom ovog
18 suđenja govori da se oni ne sećaju tog zatvoreničkog objekta
19 zgrade u kojoj su bili zatvorenici. Da pogledamo jedan snimak
20 iz vazduha ove lokacije.

21 Na snimku iz vazduha, vidimo da se na tlu tamo gde se
22 nalazila zgrada, i dalje vidi otisak nekadašnjeg zatvoreničkog
23 objekta koji se tu nalazio. Ako sada pogledamo plan fabrike
24 metala u Kukešu iz 1996. godine, a to se sada vidi na levoj
25 strani ekrana, nemamo nikakvu sumnju da je ova zgrada

1 postojala, i vidimo kakve su bile njene dimenzije. Ako
2 uporedimo snimak sa vazduha, sa planom zgrade, i postavimo
3 jedan prikaz iznak [sic] drugog, vidimo da postoji podudaranje
4 između ostataka zatvoreničkog objekta, koji se vide na
5 vazdušnom snimku sa linijama iz plana. To vidimo na osnovu
6 fotografije koja je snimljena 2009. Po sredini dvorišta između
7 skladišta, pored WC-a se nalazio taj zatočenički objekat i
8 bilo je nemoguće prevideti ga i on se nalazio tačno na onom
9 mestu na kojem su to rekle i opisale žrtve.

10 A sada dajem reč kolegini, gđi Pergolo, koja će
11 govoriti o dva konkretna slučaja, za koji se optuženi u ovom
12 predmetu tereti.

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala, gđo
14 Tužioče.

15 Nastavićemo kao i obično sa radom do 11:00 časova, a onda
16 ćemo poći na pauzu, možda ćemo na pauzu poći malo ranije ili
17 malo kasnije, u zavisnosti od toga kako to vama odgovara u
18 cilju vašeg izlaganja.

19 GĐA PERGOLO: [Prevod] Dobro jutro, Časni Sude. Dobro
20 jutro svima u sudnici, svima koji nas prate.

21 Nastaviću naše izlaganje o krivičnim delima i lokacijama,
22 tako što ću govoriti o dva slučaja za koje se optuženi tereti
23 u ovom predmetu. Reč je o slučajevima okrutnog odn. surovog
24 postupanja, mučenja i ubistva.

25 Kako bi se i vi Časni Sude, i ostale strane i učesnici u

1 postupku snašli, napominjem da su reelvantni delovi u završnom
2 podnesku Tužilaštva, kada su u pitanju ove teme, obrađeni u
3 odeljcima V.E., stavovi 155 do 158 i V.F., stavovi 159 do 196
4 [kao što je prevedeno].

5 Neću sada podrobno ponavljati, kako su se ovi događaji
6 odigrali. Mi to opisujemo u svom završnom podnesku, već ću vam
7 dati kratak uvid u te događaje, jedan kratak sažetak, a potom
8 ću se osvrnuti na osporavanja u koja se upustila Odbrana kada
9 je reč o ovim događajima.

10 I kako bih se povinovala zaštitnim merama za koje je
11 izdat nalog u ovom predmetu, molim da pređemo na poluzatvorenu
12 sednicu. Napominjem da ne treba vizulenu prezentaciju
13 emitovati u javnosti.

14 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Molim da
15 pređemo na poluzatvorenu sednicu.

16 [Poluzatvorena sednica]

17 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 29

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 30

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 31

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 32

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 33

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 34

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2 [Javna sednica]

3 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, sada smo na javnom
4 zasedanju.

5 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

6 Razumela sam na osnovu vaših reči, da će vam trebati
7 tridesetak minuta za sledeći deo vašeg izlaganja. Zbog toga
8 ćemo sada napraviti pauzu od 30 minuta do 11:10h, a potom ćemo
9 nastaviti sa radom.

10 Sada prekidamo.

11 --- Pauza u 10:42h

12 --- Nastavak sa radom u 11:12h

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dobrodošli
14 natrag u sudnicu.

15 Da vidimo, možete li da nam potvrdite da nema nikakvih
16 izmena u sastavu i sa ove strane?

17 G. GILISSEN: [Prevod] Da, imamo malu izmenu.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Izvolite.

19 G. GILISSEN: [Prevod] Sa nama je gđa Anouk Pinaud, koja
20 je naša pravna stažistkinja.

21 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

22 G. Shala, da li me dobro čujete?

23 OPTUŽENI: [Prevod] [putem video-konferencijske veze] Da,
24 Hvala. Dobro vas čujem.

25 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

1 Pre nego što ponovo dam reč Tužilaštvu, kad je reč o
2 planu za danas, nastav -- nastavićemo sa radom još sat i po
3 vremena u principu, osim ukoliko zbog rasporeda izlaganja ne
4 bude potrebna još neka promena, onda ćemo imati pauzu, a u
5 zavisnosti od toga kada budemo napravili pauzu za ručak,
6 odredićemo koliko će duga biti pauza za ručak, kako bismo
7 popodne mogli da imamo dve sesije, jer ćemo kao i uvek morati
8 da imamo kratku pauzu između dve sesije. Tako da ćemo videti
9 kako se sve to odvija.

10 Sada Tužilac ima red [sic]. Ako želite da pređemo na
11 poluzatvoreno zasedanje, molim vas samo da mi to stavite do
12 znanja.

13 GĐA PERGOLO: [Prevod] Da, Časni Sude. Ako bismo mogli
14 molim vas da pređemo na poluzatvoreno zasedanje.

15 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

16 Molim Sudsku službenicu da nas prebaci na poluzatvoreno
17 zasedanje.

18 [Poluzatvorena sednica]

19 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 36

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 37

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 38

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 39

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 40

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 41

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 42

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 43

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 44

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 45

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5 [Javna sednica]

6 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, sada smo na javnoj
7 sednici.

8 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Gđo Tužioče,
9 izvolite, imate reč. Možete da nastavite.

10 GĐA PERGOLO: [Prevod] Časni Sude, u sledećem delu svog
11 izlavanja [sic], baviću se pitanjima koja se tiču
12 verodostojnosti svedoka koji su dali iskaz na ovom suđenju.
13 Pre svega, baviću se navodima o vršenju međusobnog uticaja,
14 kada su u pitanju svedoci i navode o dosluhu između svedoka
15 Tužilaštva. Zatim ću izneti argumentaciju o verodostojnosti
16 iskaza koji su dali svedoci Odbrane.

17 U svom završnom podnesku, u stavovima 150 [sic] -- 257 do
18 263, Odbrana pominje da su prema svom iskazu, neki svedoci se
19 međusobno sastali posle rata, što su oni sami izjavili.

20 Odbrana tvrdi da je vrlo verovatno da su svedoci razgovarali o
21 materijalnim činjenicama iz ovog predmeta i nagoveštava da su
22 ti razgovori doveli do toga da svedoci međusobno vrše uticaj
23 jedni na druge.

24 Pre svega, ti argumenti u celini se svode na nagađanje.
25 Odbrana nije predočila ni jedan dokaz koji bi pokazao da su ti

1 normalni kontakti nešto što dovodi u pitanje istinitost i
2 verodostojnost iskaza svedoka.

3 Oni čak tu tezu nisu izneli pred svedoke, kako bi im
4 pružili priliku da se saglase sa jed [sic] -- u vezi sa jednom
5 verzijom događaja, koja će se preneti istražiteljima. To što
6 postoji je izvesna nepodudarnosti u iskazima svedoka, to ne
7 utiče na njihovu verodostojnost, jer različite žrtve će
8 događaje različito iskusiti i svaka pojedinačna žrtva se lično
9 seća određenih pojedinosti u pogledu toga šta se dogodilo u
10 fabrici metala u Kukešu na različiti način od drugih, naročito
11 s obzirom na proteklo vreme.

12 Ukazali smo na neke primere tih nepodudarnosti u iskazima
13 svedoka, u našem završnom podnesku, stav 131, fusnota 233,
14 neću se ovde ponavljati.

15 Drugo, Odbrana tvrdi da to što je Svedok TW4-07 bio
16 prisutan tokom razgovora koji je EULEX 2009. vodio sa Svedokom
17 4733 je očigledno uticalo na njegov iskaz. Časni Sude, to je
18 bizaran argument. To što je svedok TW4-07 znao za muke Svedoka
19 4733, to je zato što mu je Svedok 4733 to sam preneo i to je i
20 razlog zbog kog je Tužilaštvo pozvalo Svedoka TW4-07 kao
21 svedoka. Ono što je taj svedok čuo tokom tog razgovora, nije
22 doveo do toga da on sazna nešto novo.

23 Najzad, Časni Sude, Odbrana tvrdi da su stranici TW-406,
24 TW-407, TW-408 i TW-409 [kao što je prevedeno], postigli
25 sporazum u pogledu imena koje će pomenuti u svom iskazu, zato

1 što su oni svi pomenuli čoveka po imenu Imeri.

2 Časni Sude, kada su u pitanju ovi svedoci, činjenica da
3 su oni možda međusobno razgovarali o događajima koje su
4 preživeli on ili njihova porodica, i to što su se oni možda
5 prisetili određenih podataka na isti način, to nije ništa
6 iznenađujuće po sebi. Kao što znate, Časni Sude, oni imaju
7 posredna saznanja o nekim od ovih događaja, ali sva ta
8 saznanja potiču iz istog izvora. Prema tome, to ne znači da su
9 oni postigli sporazum u pogledu toga šta će reći tokom svog
10 iskaza. Ne postoji ni jedan dokaz da oni nisu bili iskreni,
11 niti postoji jedan razuman razlog zbog čega bi oni bili
12 neiskreni.

13 Sada ću se osvrnuti na pokušaj Odbrane da proizvede
14 navode o dosluhu između Svedoka 01 i Svedoka 10. I ti navodi
15 su u potpunosti neutemeljeni.

16 Pre svega, Odbrana tvrdi, da kada je optuženi uhapšen
17 2021. godine, da je Svedok 01 promenio svoju priču izjavivši
18 da ga je optuženi odveo u Kukeš, kako bi ga lažno
19 inkriminisao, međutim, ta tvrdnja se ne zasniva na iskazu
20 svedoka, već isključivo na jednoj službenoj belešci iz marta
21 2021.

22 Odbrana je suočila tu navodnu nedoslednost, odn.
23 [ispravka prevodioca] Odbrana je suočila svedoka sa tom
24 navodnom nedoslednošću tokom unakrsnog ispitivanja, a on je
25 objasnio da on nikada nije rekao da ga je optuženi odveo u

1 Kukeš, tokom razgovora koji je vodio sa Tužilaštvom 2021.

2 Mi ne znamo šta je tačno rečeno u sklopu tog razgovora i
3 kako je osoba koja je napisala službenu belešku shvatila i
4 prenela informacije koje je izneo svedok. Očigledno je, da je
5 ovde u pitanju najobičnija greška. To po svemu sudeći, greška
6 koju nije načinio svedok. Budući da je on podatke iz beleške
7 ispravio, kada mu je beleška predložena tokom suđenja. Ništa
8 što je prihvaćeno u spis, ne potkrepljuje navod Odbrane. Ako
9 je Svedok 1 nameravao da izmeni iskaz koji je prethodno dao, a
10 zašto bi se onda ponovo predomislio na suđenju i vratio se na
11 svoj prvobitni iskaz?

12 Drugo, Odbrana takođe ukazuje na činjenicu da je 2022.
13 godine, sudski Svedok 10 rekao Tužilaštvu da je Pjeter Shala
14 odveo Svedoka 01 i njegovo društvo u fabriku metala u Kukešu.
15 Obojica svedoka, 01 i 10, posvedočili su u sudnici, da ih je
16 jedna druga osoba tamo odvela. To po mišljenju Odbrane
17 predstavlja jasan dos [sic] -- dokaz o tome, da između ova dva
18 svedoka postoji dosluh.

19 Časni Sude, sudski Svedok 10 posvedočio je da je optuženi
20 stigao u fabriku metala u Kukešu 15 do 20 minuta po dolasku
21 sudskog Svedoka 01 i njegovog društva. Dakle, po njegovim
22 rečima, optuženi se nalazio u fabrici metala u Kukešu
23 približno u vreme kada je došlo do njegovog prebacivanja. To
24 nije toliko različito od onoga što je izjavio 2022. Da je
25 Pjeter Shala, koji je na lice mesta došao neposredno posle

1 Svedoka 01 i drugih, takođe učestvovao u njihovom prebacivanju
2 na tu lokaciju.

3 Pored toga, sudski Svedok 10 je posvedočio da je
4 razgovarao o tim događajima sa svojim prijateljima. To je
5 sasvim normalna stvar među ljudima koji žive u istom mestu.
6 Ali, Odbrana nije osporila ono što je ovaj svedok rekao o
7 optuženom, o Svedoku 1 i drugim pojedincima koji su
8 učestvovali u transferu. Odbrana nije tražila razjašnjenje s
9 tim u vezi tokom unakrsnog ispitivanja. Oni su rešili da na tu
10 temu ne postavljaju nikakva pitanja i tako su Svedoku 10
11 uskratili priliku da razjasni sve što je eventualno sporno.
12 Što se tiče drugih aspekata identifikacije optuženog u fabrici
13 metala u Kukešu, o kojima je govorio Svedok 10.

14 To je potkrepio i sam optuženi koji je izjavio da je
15 dolazio u fabriku metala u Kukešu i odlazio odatle sve vreme
16 tokom perioda na koji se odnosi optužnica. Iskaz Svedoka 10 o
17 prisustvu optuženog u fabrici metala u Kukešu je prema tome
18 potkrepio i sam optužben -- optuženi. Taj iskaz je shodno tome
19 verodostojan i posebno je pouzdan s obzirom na zadatke koje je
20 svedok u to vreme obavljao.

21 Sada ću izneti određene opaske o verodostojnosti iskaza
22 koji su dali svedoci Odbrane.

23 Mi smo izneli opse [sic] -- opširnu argumentaciju s tim u
24 vezi u našem završnom podnesku u odeljku 1 u stavovima od 240
25 do 307, pa sada neću ponavljati sve te pojedinosti, samo ću

1 izneti nekoliko opaski.

2 Prilikom ocenjivanja verodostojnosti svedoka Odbrane,
3 Časni Sude, vi treba da razmotrite posebno ono što su oni
4 rekli u vezi sa izvršenjem krivična dela u fabrici metala u
5 Kukešu, ili o neizvršenju krivičnih dela i naročito, sve što
6 su rekli u vezi sa zgradom u kojoj su žrtve bile zatvorene. S
7 tim u vezi, Zijadin Hoxha, Naser Koqinaj i Mark Shalaj, svi su
8 opovrgli da su uopšte videli zgradu u kojoj su se nalazili
9 zatvorenici, dok su bili u fabrici metala u Kukešu.

10 Zijadin Hoxha, pripadnik OVK koji je bio zadržan [sic] --
11 za održavanje oružja, koji je radio u fabrici metala u Kukešu
12 tokom vremenskog perioda na koji se odnosi optužnica, rekao je
13 da mu je pogled na objekte bio preprečen usled prisustva
14 kamiona, tako da on između ostalog, nije mogao da vidi zgradu
15 u kojoj su držani zatvorenici. I to uprkos tome, što je
16 povremeno radio u dvorištu fabrike metala u Kukešu, neposredno
17 izvan skladišta u kojem je držala -- držana hrana i što je
18 prelazio dvorište, kako bi došao do zgrade u kojoj se nalazila
19 komanda.

20 Naser Koqinaj se nalazio u fabrici metala u Kukešu od
21 marta do juna 1999., i radio je u skladištu u kojem su se
22 nalazile uniforme. Kada je od njega traženo da potvrdi da
23 nikada nije video zgradu u kojoj su držani zatvorenici, a koja
24 se nalazila po sred dvorišta koji je on prelazio svaki dan
25 kako bi otišao do svog radnog mesta, DW405 je izjavio da se on

1 ne seća, da se on nije osvrkao [sic] -- osvrtao unaokolo, da
2 je jednostavno išao na svoje radno mesto, i da ga nije
3 interesovalo ništa drugo. Neuverljiva priroda tih tvrdnji,
4 očigledno je način da postavi distancu između sebe i krivičnih
5 dela koja su izvršena na svega nekoliko metara udaljenosti od
6 njega.

7 Mark Shalaj je bio načelnik logistike u sklopu operacije
8 'Strela', i nalazio se u fabrici metala u Kukešu od početka
9 aprila 1999., do završetka rata. On je pred ovim panelom
10 posvedočio, da se ne seća zgrade u kojoj su držani
11 zatvorenici, ne seća se da se ta zgrada u to vreme uopšte
12 nalazila. Mi smo već objasnili u našem završnom podnesku, zbog
13 čega ta tvrdnja nije verodostojna.

14 Pozivam vas, Časni Sude, da pogledate i pregledate
15 temeljno stav 255 iz našeg završnog podneska.

16 Danas bih posebno želela da vam skrenem pažnju na to, da
17 se zgrada u kojoj su držani zatvorenici, ne nalazi na skici
18 fabrike metala u Kukešu, koju je on pripremio. Tokom svog
19 svedočenja, Mark Shalaj je objasnio da se na skici prikazuje
20 zna [sic] -- zgrade koje su -- koje je koristio sektor za
21 logistiku, i naveo je da je možda bilo i nekih drugih zgrada
22 iza onih koje je on označio, ali nije ni pomenuo ni nacrtao
23 dugačku zgradu koja se nalazila posred dvorišta. Zgradu koju
24 je on morao -- pored koje je on morao da prođe kako bi otišao
25 do WC-a. Do WC-a kojim se on po vlastitim rečima povremeno

1 služio. Časni Sude, pored te zgrade on je morao da prođe i na
2 putu do spavaonice, a rekao nam je u sklopu svog svedočenja da
3 se tamo -- da je tamo odlazio kad god je imao vremena.

4 Časni Sude, sada bih se opet vratila našoj vizuelnoj
5 prezentaciji, kako bih ilustrovala ovo što imam da kažem i
6 možemo takođe to da prikažemo i u javnosti.

7 Na ovom prvom slajdu vidimo plan fabrike metala u Kukešu
8 iz 1996. godine. To nam je već ranije prikazala moja
9 koleginica, gđa Wyler. Želim da se posebno usredsredimo na
10 zgrade i naročito na zatvoreničku zgradu koja se nalazi sa
11 leve strane malog crvenog kvadrata.

12 Na sledećim slajdovima, prikazaću vam skice fabrike
13 metala u Kukešu, koja su nacrtala tri različita svedoka, pa
14 ćemo to uporediti sa ovim planom zgrada.

15 Na ovom slajdu vidimo skicu, koju je pripremio Svedok
16 1448. I on je skicu nacrtao sa iste tačke gledišta, iz iste
17 perspektive koja se primenjuje i na skici zgrade, odn. na
18 planu zgrade. Vidimo dakle zgradu komande u vrhu sa desne
19 strane. To je broj 1 na planu, zatim vidimo ono što je on zvao
20 magacinom, u levom gornjem uglu, to je broj 2 na planu
21 kompleksa, i pri dnu vidimo jednu zgradu, to je zatvorenički
22 objekat, zgradu koja se nalazi na sredini, a koja je na planu
23 označena brojevima 2 i 4.

24 Ako sada pogledamo sledeći slajd, vidimo jednu drugu
25 skicu, to je skica koju je pripremio sudski Svedok 02. I sada

1 možemo tu skicu da uporedimo sa planom kompleksa. Svedok 2 je
2 nacrtao lokaciju iz drugačije perspektive, tako da vidimo da
3 je ulaz, odn. kapija označena brojem 1, zgrada komande
4 označena brojem 2, a onda je kantine ili kuhinju označio
5 brojem 6. Sa desne strane njegove skice, između dva magacina,
6 označena brojevima 5 i 3, nalazi se opet zatočenički objekat.
7 Dakle, ova skica je nacrtana iz potpuno druge perspektive u
8 odnosu na perspektivu koju vidimo na planu kompleksa, ali
9 ponovo je jasno da zatvorenički objekat postoji i da se tu
10 nalazi.

11 Sada ćemo preći na sledeći slajd. To je skica koju je
12 pripremio Svedok 1, i sada to možemo da uporedimo sa planom
13 kompleksa, vidimo da je i ova skica nacrtana iz drugačije
14 perspektive u odnosu na plan, zapravo iz iste perspektive kao
15 i prethodna skica.

16 Ponovo imamo ulaz u kompleks, zgradu komande sa leve
17 strane, kuhinju, magacine za odeću i za hranu, još jednu
18 zgradu sa desne strane ulaza i zgradu -- zatvoreničku zgradu
19 sa tri prostorije.

20 Svedok 10, pripadnik OVK, koji je takođe bio stacioniran
21 u fabrici metala u Kukešu, tokom perioda na koji se odnosi
22 optužnica i [BRISANO]
23 [BRISANO], takođe je napravio skicu fabrike metala
24 u Kukešu i na skicu je ucrtao i građevinu u kojoj je bio
25 zatvor. Upućujem vas na dokument sa oznakom REG0000947 do

1 REG00947. Taj crtež poklapa se sa skicama koje su napravile
2 žrtve koje sam maločas pokazala.

3 I najzad, Časni Sude, pokazaću vam skicu koju nacrtao
4 svedok Mark Shalaj, takođe uporedo sa planom.

5 Ako pogledamo ovu skicu, tu se može uočiti da je Mark
6 Shalaj, koji je najduže vreme proveo u fabrici metala u
7 Kukešu, i poznavao dobro ceo taj kompleks, imajući u vidu
8 njegovu ulogu i njegova zaduženja, ostavio je potpuno prazan
9 prostor u sredini dvorišta, za razliku od Svedoka žrtve čije
10 smo skice prethodno videli, koje su provele mnogo kraće vreme,
11 tamo sasvim jasno su zapamtile građevinu u kojoj su ih držali
12 zatvorene.

13 Mi tvrdimo, Časni Sude, da nije slučajno zašto je Mark
14 Shalaj na svom crtežu izostavio zgradu zatvora. Imajući to u
15 vidu, mi tražimo od Panela da oceni iskaze svedoka Odbrane na
16 odgovarajući način.

17 Time je, Časni Sude, zaključen moj deo izlaganja.
18 Zahvaljujem vam na pažnji, a sada ću ustupiti govornicu mom
19 kolegi De Minicisu, koji će nastaviti dalje.

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala. Sada
21 izvolite, možete zameniti mesta.

22 G. DE MINICIS: [Prevod] Što se mene tiče, Časni Sude,
23 moje izlaganje je podeljeno u tri dela. Prvi će trajati možda
24 oko 40 minuta. Pre nego što počnem, samo ću izneti kratak uvod
25 od nekoliko minuta. Možda bih mogao da se ograničim sada na

1 taj uvod, a onda bismo mogli da odemo na pauzu, ili možemo da
2 nastavimo nešto duže, i da nastavimo sa ovom sesijom, što bi
3 trajalo otprilike do 12:30h, ili 12:40h.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Pa, ja sam
5 mislila da možda radimo do 12:40h.

6 G. DE MINICIS: [Prevod] U redu. Možda ću do tada i
7 završiti.

8 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Izvolite,
9 imate reč.

10 G. DE MINICIS: [Prevod] Časni Sude, odgovornost optuženog
11 u ovom predmetu utvrđena je van razumne sumnje na osnovu
12 višestrukih izvora dokaza. Svedok je direktno impliciran u
13 zločinima za koje se tereti u optužnici. Ima više svedoka koji
14 povezuju optuženog sa tim krivičnim delima, što su između
15 ostalog svedoci 401, 4733, 1448 i 410 -- oni su pouzdani i
16 kredibilni. Njihovi iskazi se uzajamno potkrepljuju, a
17 potkrepljuju ih iskazi optuženog, što je detaljno navedeno u
18 odeljku V.H. završnog podneska Tužilaštva.

19 Iako je optuženi priznao da je učestvovao u nekim od
20 krivičnih dela za koja se tereti, ta priznanja su samo
21 delimična i ograničena na ono što je on smatrao da mora da
22 prizna, kako bi zvučalo uverljivo istražiteljima, a u isto
23 vreme je pokušavao da izbegne krivično gonjenje. U paragrafima
24 208 do 214 našeg završnog podneska, izneli smo detaljno brojne
25 protivrečnosti iz izjava optuženog, koji je rekao različite

1 stvari tokom vremena u vezi sa različitim inkriminišućim
2 pojedinostima. Navešću samo jedan primer, a to je njegovo
3 poricanje 2009. i 2019. godine, da je OVK tražila Svedoka 4733
4 1998. godine, dok je 2016. Izneo suprotno, a između ostalog je
5 tom prilikom izrazio i svoje žaljenje zbog činjenice da nije
6 pronašao Svedoka 4733 1998. godine.

7 Odbrana je odlučila da ništa ne kaže o izjavama
8 optuženog. U podnesku Odbrane ima mnogo tvrdnji o tome da nema
9 dokaza da je optuženi učestvovao u zatvaranju i zlostavljanju
10 ljudi, niti da je za to znao, iako postoje ne samo pouzdani
11 svedoci koji su dali suprotne izjave, već postoje i izjave
12 samog optuženog.

13 Odbrana u 340. paragrafu svog završnog podneska, tvrdi da
14 je nejasno da li je -- će se izjave optuženog iz 2016. i 2019.
15 godine, koristiti kada Panel bude odlučivao o tome kakvu će
16 presudu doneti. To je neodrživa tvrdnja koju pobija jasna
17 naznaka Panela da će koristiti te izjave. U odluci od 20.
18 aprila 2023. godine, što je podnesak F00491 u paragrafu 41,
19 Panel je nedvosmisleno izneo da smatra da su prethodne izjave
20 optuženog iz 2006. i 2009., raspoložive Panelu, odn. da mu
21 stoje na raspolaganju, radi donošenja presude. To je zavisilo
22 od odluke Panela Apelacionog Suda, koji je kasnije, kao što
23 znamo, podržao i potvrdio tu odluku. Odbrana ima pravo da
24 ništa ne iznosi o izjavama optuženog, ukoliko je to njihov
25 izbor, ali u spisu predmeta treba da bude jasno da nikada nije

1 bilo nikakve nesigurnosti oko toga, da li su te izjave
2 raspoložive i da li Panel može da ih uzme u obzir prilikom
3 odlučivanja.

4 U izjašnjenjima koje ću ja izneti tokom sledećih 45 do 60
5 minuta, prvo ću govoriti o hronologiji prisustva optuženog u
6 fabrici metala u Kukešu, o onome šta zasigurno znam o njegovom
7 prisustvu i o njegovom učešću u krivičnim delima za koja se
8 terete. Zatim ću se osvrnuti na to kako njegovo učešće njega
9 čini odgovornim po vidovima odgovornosti za koje se tereti u
10 optužnici. Osvrnuću se i na neka od osporavanja Odbrane u vezi
11 sa time, kad je reč o činjenicama i o pravnim aspektima, a
12 takođe ću izneti nešto i o onome što smo već rekli i o nameri
13 koja je postojala da se izvrši ubistvo. I najzad, iz razloga
14 koje sam naveo na početku, govoriću i o kredibilitnosti Svedoka
15 broj 1.

16 Počecemo sa prisustvom optuženog u fabrici metala u
17 Kukešu, a pomoći će nam jednostavna hronologija koju sam
18 pripremio za ovu priliku. Časni Sude, samo trenutak da se to
19 učita.

20 Mi znamo neke stvari na osnovu izjava samog optuženog.
21 Uzgred budi rečeno, vi ste ih konkretno usvojili u spis, to su
22 izjave iz 2005., gde on kaže da je došao u fabriku metala u
23 Kukešu oko 22. ili 23. marta 1999. godine. To znamo iz
24 njegovih sopstvenih izjava. On o tome govori u nekoliko
25 izjava. Ovo su samo dve. Prva je iz 2019., a druga iz 2005.

1 U izjavama iz 2016. i 2019. godine, optuženi kaže da je
2 kada je došao, boravio u fabrici svega nekoliko dana, a da je
3 zatim otišao na liniju fronta da bi pronašao Fatmira Limaja
4 poznatog i kao Çeliku, koji se pripremao za napad. Odbrana je
5 prihvatila ovu priču u svom podnesku i ako ne daje referencu
6 na izjave optuženog.

7 Časni Sude, ova priča je drugačija od onog što je
8 optuženi izjavio 2005. godine, a mi tvrdimo da je to ono što
9 se zaista desilo. Drugom -- u drugoj polovini ili krajem
10 aprila, 1999., godine, Časni Sude, optuženi je prešao u Burel
11 i bio je uhapšen u kontekstu ubistva jednog vojnika, Halila
12 Gashija. Mi znamo iz izjave optuženog iz 2005. godine, da kada
13 je došao u Kukeš, da je ostao tamo, sve dok "jedna druga grupa
14 nije došla tamo i bila poslata u Burel na obuku."

15 Znamo sa strane 32, ako pratimo tu izjavu, da je on tamo
16 bio uhapšen u vezi sa ubistvom jednog vojnika. Na osnovu onog
17 što je navedeno na stranama u postupku 39 i 40, znamo da je
18 tada bio pušten, kako je sam optuženi rekao, jer je njegov
19 rođak bio komandant i mi tvrdimo da je to referenca na Svedoka
20 4754.

21 Taj iskaz se poklapa, Časni Sude, što se vidi i na osnovu
22 drugih detalja onoga što su izneli drugi svedoci, na primer,
23 Svedok 4848, 4754 i Svedok Odbrane broj 2. Na osnovu iskaza
24 ovih svedoka, znamo kada je optuženi otišao u burel, a to je
25 bilo u drugoj polovini aprila, ili krajem aprila 1999. godine,

1 i do kada je ostao tamo, a to je barem do 2. maja 1999.
2 godine, što je vreme kada je Halil Gashi bio ubijen. Odbrana
3 štaviše tvrdi da je to opšte poznato. Znamo da je optuženi
4 otišao tamo sa Ruzhdijem Saramatijem i njegovim ljudima. Znamo
5 u stvari da su Ruzhdi Saramati i dva vojna policajca bili
6 uhapšeni zbog tog ubistva, a od Svedoka 4754, saznali smo da
7 je optuženi bio član voda vojne -- odn. pripadnik voda vojne
8 policije u to vreme.

9 Časni Sude, optuženi nije otišao na liniju fronta čim je
10 došao, već je čekao u Kukešu i otišao je u Burel. Burel se ne
11 nalazi na liniji fronta, već oko 100 kilometara jugozapadno od
12 Kukeša, u pravcu Tirane. Postoji još jedna pojedinost koju
13 znamo iz svedočenja Svedoka 4754, naime da je Fatmir Limaj bio
14 imenovan za komandanta operacije 'Strela', i da je došao u
15 Albaniju sa Kosova sredinom marta 1999. godine, što znači da
16 je optuženi krenuo da se susretne sa Fatmirom Limajem krajem
17 marta, a Fatmir Limaj i da je Fatmir Limaj u to vreme
18 pripremao napad, jeste nešto što se ne uklapa u činjenice.

19 Zašto je to važno, iz dva razloga. Prvo, to pokazuje da
20 optuženi nije govorio istinu o tome gde se nalazio kada je
21 obavešten obavezujućim sudskim nalogom koji je dobio krajem
22 2015., da je osumnjičen za zločine počinjene u Albaniji 1999.
23 godine. Drugo, zato što ovaj detalj utiče na kredibilitet
24 Svedoka 4754, svedoka Odbrane, o tome u kom trenutku se on
25 našao sa optuženim u fabrici metala u Kukešu, a na to ću

1 uskoro preći.

2 Sada govorimo o maju 1999. godine, Časni Sude. Optuženi
3 se vratio u Kukeš, posto je bio oslobođen, posle hapšenja zbog
4 ubistva i došao je u fabriku metala u Kukešu. To znamo iz
5 nekoliko izvora. Pre svega, na osnovu svedočenja Svedoka 4754
6 koji je rekao da se video sa optuženim u fabrici metala u
7 Kukešu i da mu je izdao snajpersku pušku posle i to sasvim
8 jasno naglašavamo, posle njegovog povratka iz Burela.

9 Svedok 4754 je posvedočio da je do tog susreta došlo
10 sredinom aprila 1999. godine, to je u stvari moralo da se desi
11 u maju, jer se to odigralo posle Burela. Za referencu u vezi
12 sa pojedinostima oko toga, upućujem vas na paragraf 246 do 249
13 završnog podneska Tužilaštva. Tu su navedene i protivrečnosti
14 koje postoje između onoga što je optuženi tvrdio i njegovih
15 prethodnih izjava.

16 Drugo, znamo da je optuženi bi u fabrici metala u Kukešu
17 otprilike tri dana pre maja -- pre 20. maja 1999., i incidenta
18 koji se tada desio. Relevantni dokazi navedeni su u paragrafu
19 55 našeg podneska. U to vreme, optuženi je dolazio u fabriku i
20 odlazio iz nje, što pominjemo u paragrafu 52 našeg završnog
21 podneska, i to se poklapa sa iskazima optuženog, a
22 potkrepljuje i vojnik OVK koji je svedočio u ovom predmetu.

23 Dakle, Časni Sude, u danima odmah posle incidenta od 20.
24 maja 1999. godine, optuženi je bio tamo, bio je u Kukešu,
25 dolazio je u fabriku i odlazio iz nje.

1 Tako stižemo do 20. maja, ili otprilike do tog datuma.
2 Toga dana, optuženi je učestvovao u transportu Svedoka 4733 iz
3 Romanata, koji je kod Drača, do fabrike metala. Taj događaj
4 razmatramo u odeljku V.A.3 našeg podneska. Nažalost, Svedok
5 4733 je preminuo pre nego što je mogao da svedoči na ovom
6 suđenju, ali njegove izjave u vezi sa učešćem optuženog u
7 njegovom transportu su pouzdane, konzistentne i potkrepljene.

8 47 [sic] -- Svedok 4733 je poznavao optuženog, nije ga
9 poznavao lično, ali je znao za njega zbog toga što je radio
10 kao policajac, kao što je navedeno u paragrafu 217 našeg
11 podneska, optuženi je bio interesantan za policiju a Svedok
12 4733 video je njegovu fotografiju u jednom foto setu, dok je
13 radio kao policajac. Na stranama u postupku 3738, odn. 37 i 38
14 razgovora koje je Tužilaštvo obavilo sa ovim svedokom, to je
15 prvi deo, Svedok 4733 objasnio je da je srpska policija imala
16 dosije o optuženom i tako je on saznao za njega.

17 Optuženi je i sam priznao, da je bio osuđen i da je
18 služio zatvorsku kaznu tokom '80-tih godina, to je u paragrafu
19 44 našeg podneska. Tokom '90-tih godina, on je izvodio oružane
20 akcije protiv srpske policije. Krivični dosije optuženog, koji
21 je Tužilaštvo dobilo od Srbije, pokazuje da je u decembru
22 1996. godine, optuženi imao dve krivične osude, uključujući u
23 vezi sa posedovanjem oružja, a to objašnjava zašto je srpska
24 policija imala dosije o njemu i to Svedok 4733 konzistentno
25 objašnjava u svojim izjavama koje je davao tokom određenog

1 vremena.

2 Odbrana u svom podnesku tvrdi da određeni svedoci i tu
3 upućujem na paragrafe 238 i 246, 247 njihovog podneska, tvrde
4 da drugi svedoci protivreče dokazima onoga što je rekao Svedok
5 4733 o tome da je navodno znao za optuženog pre rata, ali to
6 nije u stvari tačno i to nije protivrečno. Ni jedan od iskaza
7 na koje se poziva Odbrana u stvari ne protivreči ovaj deo
8 njegovog svedočenja. Svedok 4733 možda nije sa ovim svedocima
9 razgovarao o tome i od njih se ne može očekivati da su ima
10 poznata sva lica za koja je Svedok 4733 znao zahvaljujući tome
11 što je radio kao policajac.

12 U stvari, ako je 4733 znao ko je optuženi, optuženi je
13 znao ko je Svedok 4733. Oni su znali jedan za drugog zbog toga
14 čime su se u to vreme bavili, kako je optuženi sam priznao, on
15 je znao svedoka 4733 po imenu, znao je iz kog je on sela i da
16 je on bio policajac. Čak je znao, da 1998. godine, Svedok 4733
17 više nije bio policajac, što se uklapa u iskaz Svedoka 4733
18 koji je rekao da je krajem 1997. godine, bio otpušten sa
19 posla. Njegov iskaz obrađujemo u paragrafu 97 našeg podneska.

20 Naprotiv, suprotno onome što Odbrana tvrdi, Svedok 4733
21 nije dao sasvim netačan opis izgleda optuženog. Svedok 4733
22 opisao ga je kao krupnog čoveka guste kose, tamnih obrva i
23 širokog lica. Rekao je da on ima tamni ten, skoro crn, ali to
24 se može pripisati kvalitetu fotografije, osvetljenju, ili tome
25 da li je bio izložen zracima sunca dok je radio napolju. Mi

1 nismo videli tu fotografiju pa ne znamo, ali znamo da se
2 ostatak ovog opisa poklapa sa izgledom optuženog i da je
3 tačan.

4 On jeste krupan čovek i ima gustu kosu. To je onaj tačni
5 deo opisa, Časni Sude.

6 Ali ima i više od toga. Svedok 4733, rekao je da je
7 optuženi izgledao drugačije od onoga kako ga je zapamtio od
8 trenutka kada ga je video u kombiju i to je iskreno rekao,
9 kazao je da je optuženi zavijao ko vuk i kada je to uradio,
10 Svedok 4733, znao je da je to on, jer to zavijanje, Časni
11 Sude, je nešto što je i optuženi priznao da je radio, a Svedok
12 4379, svedok koji je upoznao optuženog u fabrici, jasno je
13 zapamtio da je on tako nešto radio. I naprotiv suprotnim
14 tvrdnjama Odbrane, vučije zavijanje je nešto prilično
15 jedinstveno i stoga nešto na osnovu koga je moguće
16 identifikovati određenog čoveka.

17 Najzad, kad je reč o pouzdanosti iskaza Svedoka 4733 da
18 ga je optuženi prebacio u fabriku tog dana, jer to je
19 pouzdano, jer svega nekoliko sati kasnije istog dana, optuženi
20 je još uvek bio u fabrici, da bi učestvovao u incidentu od 20.
21 maja 1999., što nam je poznato iz više različitih izvora.

22 Izjave Svedoka 4733 su dosledne s tim u vezi. Od 2010.,
23 Svedok 4733 je uvek govorio da je optuženi učestvovao u
24 njegovom prevozu od Romanata blizu Dure [sic] -- Drača, do
25 fabrike. On je o tome govorio i na suđenju protiv Sabita

1 Gecija, a Pjeter Shala tu nije bio jedan od optuženih, i
2 ponovio je to kada je razgovarao sa Specijalizovanim
3 tužilaštvom.

4 S tim u vezi, Odbrana tvrdi da njegov iskaz nije
5 verodostojan, zato što je 2010., prvi put da je on pomenuo
6 učešće optuženog u tim događajima. Ali, za razliku od onoga
7 što Odbrana tvrdi, Časni Sude, Svedok 4733 nije govorio o
8 pojedinostima tog prevoza u svojoj izjavi, svakako ne detaljno
9 onako kako Odbrana tvrdi u stavu 232 svog podneska. Zapravo u
10 izjavi koju je dao 2003. MKSJ-u, a na koji se poziva Odbrana,
11 i očito [sic] je da Svedoku 4733 uopšte nisu postavljena
12 pitanja o tom prevozu.

13 Činjenica da optuženi nije pomenut u tom događaju, ne
14 umanjuje konzistentnost onoga što je Svedok 4733 od 2010 [kao
15 što je prevedeno] govorio s tim u vezu.

16 I na posletku, izjave Svedoka 4733 su potkrepljene. Sam
17 optuženi ih je potkrepio. U stavu 207 našeg podneska, stoji da
18 je optuženi izjavio da je saznao da je Svedok 4733 izneo
19 optužbe -- [ispravka prevodioca] optuženi je izjavio da je
20 saznao za optužbe protiv Svedoka 4733 u kampu u Draču. Tu je
21 Svedok 4733 bio zatočen, odmah nakon što je prevežen kada je
22 optuženi učestvovao u tom prevozu. I optuženi je priznao da je
23 on tu bio, i da je saznao pojedinosti o optužbama protiv
24 Svedoka 4733.

25 Časni Sude, još uvek govorimo o 20. maju 1999., i o

1 događajima koji su se odigrali odmah nakon toga, neću
2 ponavljati nešto o čemu su već moje koleginice govorele, ali -
3 - i o čemu smo mi detaljno govorili u našem podnesku, ali ću
4 se ipak osvrnuti na neke stvari koje Odbrana iznosi kada
5 isporava naše zaključke.

6 Podsetiću vas da je njegovo prisustvo te noći dokazano u
7 tri iskaza koji međusobno potkrepljuju navode tih svedoka, to
8 su svedoci broj 1, 4733 i 1448, o kojima govorimo u odlomcima
9 V.D i V.H.3 našeg podneska. To takođe potkrepljuju izjave
10 optuženog, kao što smo naveli u odlomku V.H.1 našeg podneska.

11 Odbrana u svom podnesku iznosi da iskaz svedoka broj 1
12 nije verodostojan i da je to izmišljotina kako bi se obmanulo.

13 Ja ću o tome kasnije govoriti, kao što sam već rekao, ali
14 ću zasad reći samo da je svedok broj 1 prepoznao optuženog i
15 da je to vrlo pouzdano iz više razloga, koji su između ostalog
16 navedeni u stavu 202 našeg podneska. Iskaz Svedoka TW401 je
17 potkrepljen detaljno iskazom Svedoka 4733 koji je takođe
18 poznao optuženog -- ko je optuženik. I identifikacija od strane
19 Svedoka 4733 optuženog, te noći je vrlo pouzdana, iz razloga o
20 kojima sam govorio i i te kako potkrepljena.

21 Odbrana pokušava da dovede u sumnju to da je Svedok 4733
22 prepoznao optuženog tokom tog događaja, osporivši njegovu
23 identifikaciju drugih lica. Neću ulaziti u pojedinosti toga. O
24 tome smo govorili u stavovima 296 do 307 našeg podneska.

25 Kad je reč o optuženom, Svedok 4733 je oduvek govorio da

1 je optuženi učestvovao u njegovom zlostavljanju i njegov iskaz
2 s tim u vezi odgovara onome što su rekli svedoci 1, 1448, pa i
3 sam optuženi. Različiti iskazi potvrđuju da je on bio prisutan
4 tamo i ti iskazi su toliko detaljni, da se to može objasniti
5 samo time da su ti iskazi istiniti.

6 Svedok 4733 je -- se prisetio da mu je optuženi rekao da
7 ga je tražio 1998.

8 I kao što smo naveli u stavu 2012. Našeg pasusa, izjava
9 optuženog iz 2016. Potvrđuje taj iskaz. Optuženi je ne samo
10 priznao da ga je OVK tražila 2018., već je dodao: "Da sam ga
11 uhvatio godinu dana ranije, on ne bi mogao da govori, da
12 svedoči ni o čemu više. Nažalost, nikada ga nisam pronašao."
13 Kraj citata.

14 Časni Sude, to su njegove reči, to je izjava koju je imao
15 priliku da pročita i koju je potpisao.

16 Iskaz Svedoka 4733 o učešću optuženog o događaju iz maja
17 1999., takođe potkrepljuju svedoci 6, 7, 8 i 9. Činjenica da
18 postoje neke manje razlike u njihovom iskazu, ne dovodi u
19 pitanje njihovu verodostojnost.

20 Optuž [sic] -- Odbrana je u više navrata ukazivala na
21 nedoslednost Svedoka 08, koji je izjavio da Svedok 4733 je
22 pretrpeo elektrošokove dok je bio u Kukešu, dok je Svedok 4733
23 rekao da se to desilo ranije dok je bio zatočen.

24 [BRISANO]

25 [BRISANO], ali

1 se nije setio gde je to bilo tokom tih 12 dana dok je bio
2 otet. To svakako ne ukazuje na to da je to očito [sic] lažan
3 iskaz, kako Odbrana tvrdi u stavu 99 i 136 svog podneska i
4 Odbrana tvrdi da -- zapravo ta manja razlika potkrepljuje
5 iskaz Svedoka 4733.

6 Pored Svedoka 1, 4733 i Svedoka 6, 7, 8 i 9, Svedok 1448
7 takođe kaže da je optuženi učestvovao u tom događaju kada je
8 pretučen. Optuženi je tukao Svedoka 144 [sic] -- 1148 dugo
9 tokom te noći, čak 30 minuta.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Oprostite
11 zbog zapisnika moramo da interвениšemo, jer vidim da se dvaput
12 pojavljuje 1148, a trebalo bi da bude 1448.

13 G. DE MINICIS: [Prevod] Da. Moguće je da sam ja napravio
14 *lapsus*.

15 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Sad je to
16 ispravljeno.

17 G. DE MINICIS: [Prevod] Mogu li da nastavim?

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da.

19 G. DE MINICIS: [Prevod] Činjenica da je saznao identitet
20 optuženog od lica koje Odbrana navodi u članu 14 svog
21 podneska, ne znači da je njegova identifikacija manje
22 pouzdana. Zapravo je upravo suprotno, ona je vrlo pouzdana,
23 zato što to lice je vrlo dobro poznavalo optuženog i to lice
24 je reklo Svedoku 1448 ko je optuženi, ko je lice koje ga je
25 pretuklo, u trenutku kada je bio zatočen. Dakle, nije da su o

1 tome govorili neposredno pre suđenja. Oni su o tome govorili u
2 vreme kada su bili zatočeni, tako da ne može se reći da je
3 izvršen neprimeren uticaj na mogućeg kasnijeg svedoka, u
4 trenutku kada ta lica uopšte nisu znala ni da li će preživeti
5 te događaje u zatvoru.

6 I na kraju, Časni Sude, sam optuženi potvrđuje reči svih
7 tih svedoka, kao što smo naveli u stavu 206 našeg podneska.

8 Časni Sude, na osnovu izjava optuženog, znamo da je on
9 nužno bio u fabrici metala u Kukešu u nekom trenutku između
10 20. maja i 1. juna 1999., kada je tobože bio tamo kako bi uzeo
11 municiju za pušku. Rekao je da je njegova puška koristila
12 posebnu vrstu municije, tako da je imao rezervu municije u
13 fabrici metala u Kukešu i da kada je odlazio na teren, poneo
14 bi svega nekoliko metaka sa sobom i onda bi se vratio da uzme
15 još.

16 Tom prilikom, optuženi je rekao da je video Svedoka 4733
17 u zgradi komande u maskirnoj uniformi, kako služi kafu
18 komandantima OVK, i mi ne znamo koje su okolnosti tog susreta,
19 ali znamo da je Svedok 4733 morao da nosi maskirnu uniformu
20 nakon što je došao u fabriku metala u Kukešu. Tokom prevoza,
21 kada ga je prevezao optuženi, imao je crnu uniformu, a onda je
22 preobučen u vojnog policajca OVK, u slučaju da ih zaustavi
23 albanska policija, na putu od Romanata ka fabrci.

24 I dakle, Svedok 4733 je morao da obuče maskirnu uniformu,
25 a to je upravo ono što je ono što i optuženi kaže, da je on

1 nosio kada ga je video tamo u zgradi komande. To odgovara i
2 iskazu Svedoka 5733 koji kaže da u jednom trenutku kada je bio
3 u zgradi komande, video je optuženog, a to je bilo negde
4 četiri dana pre nego što je oslobođen.

5 Tako da, koja god da je bila prirode -- priroda toga kad
6 ih je optuženi video, to jasno opovrgava tvrdnju Odbrane u
7 stavu 8 podneska Odbrane, da optuženi nije bio prisutan u
8 fabrici metala u Kukešu krajem maja 1999., i to pokazuje da
9 optuženi nije bio iskren kada je govorio o tome gde je i da je
10 pokušao da se udalji što je više mogao od fabrike metala u
11 Kukešu.

12 I još nešto o čemu bih govorio kada govorimo o
13 hronologiji događaja, mi znamo da je optuženi ponovo u fabrici
14 metala u Kukešu negde 3. juna 1999., onog dana kada je
15 optuženi učestvovao u događaju koji je detaljno opisan u
16 odlomku -- odeljku V.F. [kao što je prevedeno] završnog
17 podneska Tužilaštva.

18 Mi to znamo da to potiče od iskaza Svedoka broj 1 i mi
19 ćemo govoriti o verodostojnosti tog svedoka kasnije, ali za
20 sada želim da kažem da njegov iskaz potkrepljuje Svedok 4379.
21 To je Albanac koji je odobrio OVK, da koriste fabriku metala u
22 Kukešu, a o tome govorimo u našem završnom podnesku u delu
23 V.F.1.a.

24 Odbrana je citirala na selektivan način iskaz Svedoka
25 4379 u svom podnesku i rekla da je taj svedok s -- sreo

1 optuženog u fabrici nakon rata. On to zapravo kaže u jednoj
2 rečenici na više strana gde govori o tom sastanku. Ja ću
3 govoriti o nekim drugim delovima iskaza o kojima Odbrana ne
4 govori.

5 Kada sagledamo njegov iskaz u celini, vidimo da je
6 optuženi -- da se on sastao sa optuženim u fabrici pre kraja
7 rata, kada je optuženi odvežen [sic] -- odvezao u Kukeš
8 ranjene i ubijene prilikom granatiranja Gorožupa. Mi to znamo
9 od jednog drugog Svedoka Odbrane 3887, a o tome govorimo u
10 stavu 28 našeg podneska, da je to granatiranje bilo negde 31.
11 maja 1999., i da je sahrana žrtava bila od periodu od 1. do 4.
12 juna 1999., i da je veliki broj vojnika prisustvovao, koji su
13 potom otišli na liniju fronta.

14 Nažalost, Svedok 4379 je preminuo i nije mogao da svedoči
15 na ovom suđenju.

16 Mi ne tražimo od vas da se isključivo oslonite na njegov
17 iskaz, kako biste zaključili da je optuženi bio u fabrici u to
18 vreme. Glavni izvor potvrda toga da je optuženi bio prisutan u
19 fabrici je iskaz Svedoka broj 1, koji zajedno sa Svedokom
20 4379, potvrđuje ovaj iskaz.

21 Dakle, to je hronologija događaja, kada je optuženi bio
22 prisutan u fabrici metala i kada je učestvovao u krivičnim
23 delima, a to je van razumne sumnje potkprepljeno iskazima i
24 dokazima.

25 Ja ću sada govoriti o tom njegovom učešću i zašto je on

1 odgovoran kao učesnik u udruženom zločinačkom poduhvatu.

2 Ja neću ponavljati ono što smo naveli u svom podnesku,
3 ali ću se osvrnuti na određene argumente kojima Odbrana
4 osporava njegovu odgovornost. Rezimiraću kako Tužilaštvo vidi
5 njegovu odgovornost.

6 G. Shala je odgovoran --

7 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] G. Tužioče,
8 vidim koliko je sati.

9 G. DE MINICIS: [Prevod] Da. Vidim koliko je sati. Mislim
10 da bi bilo dobro da se sada zaustavimo i nastavimo kasnije.

11 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

12 Da. Sada smo na javnoj sednici. Danas ćemo imati pauzu za
13 ručak do 14:15h -- dva [sic] -- pet [sic] -- do 15 do 2
14 [13:45h]. Da [sic] -- zatim ćemo imati još sat i po zasedanja,
15 pauzu od 15 minuta i onda ćemo raditi još pola sata i
16 završićemo u 16:00h.

17 Želim vam prijatnu pauzu za ručak.

18 --- Pauza za ručak u 12:39h

19 --- Nastavak sa radom u 13:48h

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Želim svima
21 dobrodošlicu.

22 Da vidimo, Tužilaštvo je i dalje u istom sastavu. To važi
23 i za ekipu zastupnika žrtava.

24 A kako stoje stvari sa Odbranom?

25 G. GILISSEN: [Prevod] Da, Časni Sude. Kod nas je došlo do

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 73

1 još jedne promene. Sa nama je gđa Coralie Jobert Valla, naš
2 pravni stažista. Hvala vam.

3 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu,
4 hvala.

5 G. Shala, dobar dan. Da li me čujete?

6 OPTUŽENI: [Prevod] [putem video-konferencijske veze] Da.
7 Odlično vas čujem, Hvala.

8 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

9 Sada dajemo reč Specijalizovanom tužilaštvu.

10 G. Tužioče, izvolite i obavestite molim vas Panel, kada
11 bude potrebno da pređemo na poluzatvorenu sednicu.

12 G. DE MINICIS: [Prevod] Časni Sude, već na samom početku
13 želim da vas obavestim da ćemo najverovatnije naše izlaganje i
14 izjašnjenje izvršiti dan [sic] -- završiti danas.

15 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala vam na
16 toj informaciji.

17 G. DE MINICIS: [Prevod] Neposredno uoči pauze, želeo sam
18 da iznesem našu argumentaciju o odgovornosti optuženog za
19 učestvovanje u udruženom zločinačkom poduhvatu. U daljem
20 govoru UZP.

21 UZP, onako kako se opisuje u optužnici, imao je jedan
22 zajednički cilj, a to je da se saslušavaju i zlostavljaju
23 zatvorenici u fabrici metala u Kukešu. Taj zajednički cilj
24 podrazumevao je izvršenje krivičnih dela, proizvoljnog
25 lišavanja slobode, surovog postupanja, mučenja i ubistva.

1 Optuženom se stavlja na teret da je znatno doprineo
2 ostvarenju zajedničkog cilja i da je imao umišljaj da ta
3 krivična dela izvrši.

4 Učesnici u UZP-u pored optuženog takođe su bili Xhemshit
5 Krasniqi, Sabit Geci i drugi vojnici OVK kao i pripadnici
6 policije OVK, uključujući i lica poznata pod nazivima Bedri i
7 Van Dam.

8 O dokazima u vezi sa odgovornošću optuženog za UZP,
9 govori se u stavovima 357 do 373 završnog podneska Tužilaštva.

10 Danas ću govoriti o argumentima koja Odbrana iznela u
11 vezi sa ovom temom i počecu od argumentacije Odbrane o
12 dokazima, u vezi sa postojanjem zajedničkog zločinačkog plana
13 koji smo opisali u našim podnescima i za koje se optuženi
14 tereti u optužnici.

15 U stavovima 77, 81 i 144 svog završnog podneska, Odbrana
16 tvrdi da Tužilaštvo nije dokazalo da je grupa lica između
17 ostalog i optuženi, postigla sporazum da usvoji zajednički
18 zločinački plan, kao što se to tereti u optužnici. Odbrana
19 takođe tvrdi da ne postoji dokaza, da je bilo bilo kakve
20 posredne ili neposredne komunikacije između lica za koje se
21 navodi da su bili učesnici u UZP-u.

22 Ta argumentacija, Časni Sude, se zasniva na pogrešnom
23 tumačenju pravnih odredbi, kojima se utvrđuje UZP, ali se tu
24 takođe pogrešno prikazuju činjenice.

25 Kako bi postojala odgovornost na osnovu UZP-a, Časni

1 Sude, nije neophodno dokazati da je postojao izričiti
2 sporazum. Tužilaštvo nije dužno da dokaže, da je postojao neki
3 plan koji je unapred osmišljen ili formulisan. Plan može da se
4 ostvari u datom trenutku, a zaključak o njegovom postojanju se
5 izvodi na osnovu zajedničkih radnji učesnika u UZP-u.

6 Učešće optuženog u događaju od 20. maja 1999., učešće
7 svih članova UZP-a, na licu mesta, kao i optuženog, kada je u
8 pitanju slučaj opisan u delu 5F našeg podneska, to što je
9 optuženi prevezao Svedoka 4733 u fabriku metala u Kukešu, gde
10 je ovaj neposredno posle toga saslušavan i pretučen, sve su to
11 i ponaosob i zajedno gledano jasni primeri da su postojale
12 zajedničke radnje.

13 Dokazi o tome da su zajednički vršene radnje, da se
14 zajednički delovalo, takođe proističu od -- iz izjava samog
15 optuženog. Kao što smo naveli u stavu 205 našeg podneska,
16 optuženi je izjavio da je pretukao jedan broj žrtava, pošto ga
17 je na to naveo Sabit Geci, jedan drugi učesnik u UZP-u.

18 Odbrana takođe tvrdi da optuženi nije učestvovao u nekim
19 konkretnim radnjama, koje su u sastavu krivičnih dela i u
20 ostvarenju zajedničkog cilja. Odbrana na primer tvrdi kada je
21 u pitanju proizvoljno lišavanje slobode u stavovima 82 do 86
22 svog podneska, da je to tako. Međutim, Časni Sude, kao što
23 znate, učešće u UZP-u ne mora nužno da se izvrši u obliku
24 fizičkog izvršenja nekog krivičnog dela, niti bilo kog
25 obeležja *actus reus*. Ono što je naophodno, jeste da

1 učestvovanje optuženog, na neki način doprinese radu na
2 ostvarenju zajedničkog plana i da postoji potreban umišljaj.

3 Prema tome, za razliku od onoga što tvrdi Odbrana u
4 stavovima 48 do 59 svog podneska, nije važno to što optuženi
5 nije igrao nikakvu ulogu u puštanju na slobodu određenih
6 zatvorenika, nije važno da li je on bio nadležan za njih dok
7 su bili zatvoreni, kako oni tvrde u stavu 83. Nije važno ni da
8 li je optuženi imao neki čin, nije važno u kolikom je broju
9 hapšenja on lično učestvovao.

10 U svakom slučaju, premda doprinos UZP-u ne mora da se
11 ostvari izvršenjem dela koja su kažnjiva po sebi, optuženi u
12 ovom slučaju jeste učestvovao u izvršenju krivičnih dela. Već
13 smo to ponovili nekoliko puta, i nabrojali smo sve dokaze koje
14 podrobno izlažemo u delovima V.A.3, V.D i V.F. -- i V.F. našeg
15 podneska.

16 Osim toga, kao što stoji u stavu 363 podneska Tužilaštva,
17 optuženi je znatno doprineo ostvarenju zajedničkog plana.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] G. Tužioče,
19 vidim da u zapisniku nisu zabeleženi svi delovi vašeg podneska
20 koje ste nabrojali.

21 G. DE MINICIS: [Prevod] Pa, rado ću se [kao što je
22 prevedeno] ponoviti.

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Budite
24 ljubazni.

25 G. DE MINICIS: [Prevod] Možda sam ja malo brzao kada sam

1 navodio brojeve.

2 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Mislim da
3 zato što su u pitanju brojevi, zato je došlo do propusta.
4 Budite ljubazni pa ponovite sve što treba.

5 G. DE MINICIS: [Prevod] Da, Časni Sude.

6 Dakle, osvrnuo sam se na odeljak 5a3. Tu se govori o
7 prevozu Svedoka 4733 za Kukeš o odeljku 5D. Tu se govori o
8 događaju od 20. maja 1999., i govorio sam o odeljku 5F. U
9 podnesku Tužilaštva.

10 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da, Hvala
11 vam Tužioče, međutim, vidim da ste se osvrnuli na stav 363 u
12 podnesku Tužilaštva, kada ste govorili o doprinosu optuženom
13 zajedničkom planu i o tome da je taj doprinos bio značajan.

14 Čini mi se da tu nešto nedostaje.

15 G. DE MINICIS: [Prevod] Ne. Ja sam tu završio svoju
16 rečenicu i imam nameru, razlog da nastavim.

17 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.
18 Hvala. Izvolite, nastavite.

19 G. DE MINICIS: [Prevod] Odbrana, Časni Sude, iznosi
20 takođe argumentaciju u vezi sa opsegom učešća optuženog u UZP-
21 u, i navodi da nema dokaza da je on učestvovao u određenim
22 krivičnim do [sic] -- delima, ili da je zlostavljao jedan broj
23 žrtava. Na primer, kada je u pitanju Svedok TW4-11. To vidimo
24 u stavovima 112 do 120, podneska Odbrane.

25 Časni Sude, kako bi optuženi bio odgovoran za krivična

1 dela koja su u sastavu zajedničkog plana, nije neophodno da on
2 učestvuje u ostvarenju svakog aspekta tog plana. Sudska praksa
3 koja je uvrežena [sic] još od kraja Drugog svetskog rata,
4 pokazuje da "odgovornost za učešće u zločinačkom planu, jeste
5 istih razmera kao i sav plan."

6 Na osnovu ovog načela, kada se na osnovu dokaza pokaže da
7 je postojao zajednički kriminal [sic] -- zajednički zločinački
8 plan i da je optuženi znatno doprineo ostvarenju tog plana uz
9 potreban umišljaj, onda se optuženi smatra odgovornim ne samo
10 za svoj doprinos tom planu, već i za radnje drugih učesnika u
11 UZP-u, koji su radili na ostvarenju zločinačkog plana, i na
12 dela koja su predvidljiva posledica ostvarenja tog plana.
13 Dakle, optuženi je takođe odgovoran za radnje drugih ljudi,
14 koji nisu nužno bili učesnici u UZP-u u užem smislu te reči,
15 ali su njihove radnje doprinele ostvarenju plana.

16 Časni Sude, sudska praksa sa -- u vezi sa ovim pitanjem
17 je dosledna, jasno utvrđena, podsećam na primer na
18 drugostepenu presudu u predmetu Brđanin. To je presuda MKSJ od
19 3. aprila 2007., stavovi 429 i 431.

20 Kada je reč o opsegu odgovornosti optuženog, Časni Sude,
21 pozivam vas da pogledate stav 423 u drugostepenoj presudi, u
22 predmetu brđe [sic] -- Brđanin.

23 U više navrata sam govorio o tome da je ključno obeležje
24 odgovornosti na osnovu UZP-a umišljaj. Optuženi mora da ima
25 odgovarajući umišljaj, da izvrši krivična dela. U stavovima

1 363 i 364 našeg završnog podneska, mi nabrajamo sve dokaze
2 koji postoje o umišljanju optuženog. Dokazi o njegovom
3 umišljaju, njegovi postupci, Časni Sude, njegovo trajno učešće
4 u krivičnim delima, njegovo hotimično učešće u premlaćivanju
5 zatvorenika, sve to predstavlja dokaze, ali to nisu i jedini
6 dokazi o njegovom umišljaju.

7 I njegove izjave prema kojima bi istukao žrtve ponovo bez
8 oklevanja su sasvim jasne i dodatni dokazi o njegovom
9 kažnjivom umišljaju. O tome govorimo u stavu 405 podneska
10 Tužilaštva.

11 Argumentacija Odbrane prema kojoj -- odn. [ispravka
12 prevodioca] Odbrana iznosi argumentaciju prema kojoj su
13 krivična dela izvršena u fabrici metala u Kukešu, bila
14 motivisana ličnom osvetom, osvetom lične prirode. Neki svedoci
15 su posvedočili da je po njihovom mišljenju bilo nekakvih
16 ličnih sukoba između počinioca i žrtava i da je to možda bio
17 uzrok zlostavljanja. Uprkos tome, ostaje činjenica i dokazi su
18 jasni u tom pogledu, da su svi optuženi u različitim stepenima
19 i na različite načine -- da su svi zatvorenici bili optuženi
20 da su različitim stepenima i na različite načine povezani sa
21 srpskom državom. To u više navrata objašnjavamo u našem
22 podnesku. Podsećam na primer na stavove 58, 99 do 100, 133 do
23 134, 139, 145 itd.

24 To su optužbe koje su upućivane na račun žrtava. Mi to
25 znamo iz izjava samog optuženog kada su u pitanju dve žrtve. O

1 tome govorimo u stavovima 206 i 367 našeg podneska, a kad --
2 kada je u pitanju treća žrtva, odn. Svedok 4733, o tome sam
3 optuženi govori u svojoj izjavi iz 2016. na strani 8.

4 U svakom slučaju, lični motivi nisu bili jedini razlog za
5 zlostavljanje žrtava. I bilo kakvi lični motivi nisu imali
6 odlučujuću ulogu, niti umanjuje odgovornost za učešće u UZP-u
7 u obliku u kom se optuženi tereti u optužnici.

8 Sada ću se konkretno osvrnuti na umišljaj optuženog kada
9 je u pitanju ubistvo.

10 Dokazi pokazuju van razumne sumnje, da je takav umišljaj
11 postojao, da je -- da su optuženi i ostali učesnici u UZP-u
12 imali odgovarajući -- odgovarajuću *mens rea*. Pozivam vas,
13 Časni Sude, da pogledate stavove 366 do 372 našeg podneska. S
14 tim u vezi, podsećam na nešto što je Xhemshit Krasniqi rekao
15 žrtvama pre nego što je na njih otvorena paljba. Rekao im je:
16 "Sutra će samo jedan od vas biti živ, ali ne obojica." To
17 stoji u iskazu jednog svedoka na ovom suđenju. Neću vam sada
18 dati preciznu referencu, to ću učiniti kasnije.

19 Što se tiče naše dodatne argumentacije u vezi sa
20 umišljajem, biće neophodno da pređemo na kratko na
21 poluzatvorenu sednicu, kako bih je izneo.

22 Biće mi potrebno svega dva ili tri minuta, pa možemo
23 ponovo da se vratimo na javnu sednicu.

24 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Molim da
25 pređemo na poluzatvorenu sednicu.

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 81

1 [Poluzatvorena sednica]

2 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 82

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 83

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3 [Javna sednica]

4 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, sada smo ponovo na
5 javnoj sednici.

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

7 Tužioče, izvolite nastavite.

8 G. DE MINICIS: [Prevod] Časni Sude, kao što stoji u našem
9 završnom podnesku, umišljaj za ubistvo, jasno proističe iz
10 načina na koji su se počiniooci ponašali iz toga šta su
11 govorili.

12 Na primer, tokom slučaja koji se dogodio 20. maja 1999.,
13 najmanje troje ljudi je mahalo vatrenim oružjem u prostoriji u
14 kojoj su zatvorenici tučeni. Govorimo o ljudima koji su dakle
15 imali vatreno oružje u rukama.

16 Dvojica su se služila vatrenim oružjem da udaraju dvojicu
17 žrtava po glavi, usled čega su prouzrokovali duboke posekotine
18 i rane. Vojnici su se takođe služili oštrim predmetima i
19 noževima. Žrtve su dobile jake udarce po glavi i obilno su
20 krvarili. Odeća im je bila natopljena krvlju. Stalno su gubili
21 svest, a onda su povraćani [sic] -- premlaćivani, ponovo su
22 gubili svest i to je tako trajalo tokom cele noći. I uprkos
23 svem [sic] tom nasilju, optuženi je nastavio da u tome
24 učestvuje, tokom događaja koji se odigrao 20. maja, i kasnije
25 ponovo u junu mesecu. Jedna od žrtava premlaćivanja.

1 Svedok 1448, rekao je da "nikada nije video takvo
2 mučenje, čak ni u filmovima."

3 I najzad, one noći kada je u žrtve pucano, vatreno oružje
4 upotrebljeno je na takav način koji ne ostavlja nikakvu sumnju
5 u pogledu toga da je postojala namera da se izvrši ubistvo.

6 Stav Odbrane u vezi sa ovim je da određene promene do
7 kojih je došlo u uslovima zatvaranja posle smrti žrtve
8 ubistva, pokazuju da izvršiocu nisu imali nameru da ga ubiju,
9 ali Časni Sude, postupci koji su izvedeni posle ovog čina, ne
10 menjaju dokaze o kojima sam prethodno govorio.

11 Drugo, Časni Sude, a to je i nešto što je važno, Xhemshit
12 Krasniqi nije bio taj ko je izdao naređenje da se uslovi
13 zatvora promene, već je to bio Xheladin Gashi, Plaku, koji je
14 verovatno bio najviše rangirani oficir OVK na tom mestu, i ko
15 je izdao instrukcije novim stražarima, da obezbede da niko ne
16 nanosi nikakvo zlo zatvorenima. To smo čuli od lica koje je
17 dobilo takve instrukcije.

18 Odbrana takođe tvrdi da optuženi nije bio u mogućnosti da
19 odobri pružanje zdravstvene nege, tako da mu se ne može
20 prepisivati uskraćivanje te nege. Međutim, imajući u vidu
21 okolnosti, Časni Sude, one ne oslobađaju optuženog od
22 odgovorno [sic] -- odgovornosti za učešće u UZP-u za ubistvo.
23 Kao što smo već ranije rekli, s obzirom da je on učestvovao u
24 delu plana sa traženom namerom, nije morao da učestvuje u
25 svakoj pojedinačnoj komponenti tog plana.

1 U svakom slučaju, Časni Sude, relativno povlašćeni
2 položaj optuženog i njegova bliskost sa nekim od učesnika u
3 UZP-u, sasvim jasno pokazuju da je on makar imao mogućnost da
4 je bilo u okviru njegovih moći da pokuša da pomogne žrtvi, ili
5 da se na drugi način založi za to da pomoć bude pružena. Ne
6 samo što on to nije uradio, već je godinama kasnije rekao da
7 bi ponovo izvršio isto takvo premlaćivanje.

8 Časni Sude, u optužnici se optuženi se takođe
9 alternativno tereti sa ubistvom u okviru trećeg vida UZP-a. To
10 znači da ukoliko nije nameravao da poćini zloćin, da je za
11 njega bilo predvidivo da bi taj zloćin mogao da bude izvršen.
12 To je standard mogućnosti u stvari, kao što sam već opisao,
13 dokazi koji se izvode na sudu, pokazuju van razumne sumnje ne
14 samo da je to bilo predvidivo, već da je postojala i namera da
15 se zloćin izvrši.

16 Svaki od tih faktora koje sam naveo, ne ostavljaju
17 prostora za sumnju.

18 Sada ću preći na poslednji deo svog izjašnjenja koji se
19 odnosi na kredibilitet Svedoka 1.

20 Poćeću na javnoj sednici, ali uskoro ću zamoliti da
21 pređemo na poluzatvoreno zasedanje.

22 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

23 G. DE MINICIS: [Prevod] Iskaz Svedoka 1 o patnjama koje
24 je preživeo u fabrici metala u Kukešu, je kredibilan, Časni
25 Sude. On je poznao optuženog i pozna -- i optuženi je

1 poznavao njega.

2 Iako potvrda i poklapanje nisu obavezni za optuženog, kad
3 je reč o Svedoku koji je svedočio uživo, njegovo svedočenje o
4 identitetu žrtava, lokaciji zatvora, tipu zlostavljanja i o
5 ulozi optuženog, su potvrđeni iz drugih izvora. Možda ne
6 direktno, ali to je zato što lica koja bi to mogla da potvrde,
7 ne mogu da dođu i da svedoče na suđenju.

8 Odbrana tvrdi da je njegov iskaz iskonstruisan "sa jasnom
9 namerom da se obmane". Oni tvrde da je on lagao da bi se
10 optuženom osvetio.

11 Časni Sude, ja ću vam postaviti sledeće pitanje, da mu se
12 osveti, za šta? Jedini razlog zašto bi Svedok 1 osećao neku
13 kivnost u odnosu na optuženog, jeste njegovo sopstveno
14 krivično postupanje. Nema ni jednog drugog mogućeg razloga
15 koji proističe iz dokaza koji bi mogao da bude predložen ili
16 prikazan.

17 Sada bih molio da pređemo na poluzatvoreno zasedanje.

18 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

19 Molim poluzatvoreno zasedanje.

20 G. DE MINICIS: [Prevod] Predviđam da će nam trebati da
21 ostanemo desetak minuta na poluzatvorenom zasedanju.

22 [Poluzatvorena sednica]

23 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 87

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 88

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 89

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

Specijalizovana veća Kosova – Osnovni Sud

Završne reči (Poluzatvorena sednica)

Strana 90

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

1 [Javna sednica]

2 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, sada smo na javnom
3 zasedanju.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

5 G. Tužioče, izvolite, možete nastaviti.

6 G. DE MINICIS: [Prevod] Spisak nepotkrepljenih navoda
7 protiv Svedoka 1 se nastavlja.

8 Odbrana je optužila Svedoka 1 da je u postupku otvoreno
9 razgovarao sa potencijalnim svedocima i namerno iskonstruisao
10 dokaze protiv optuženog. uparagrafu 202 njihovog podneska.

11 Prvi primer takvog postupanja, naveden u fusnoti 449 uz
12 paragraf 202 njihovog podneska, ne pokazuje ništa neprikladno
13 u postupcima Svedoka 1. Svedok 1 je poznavao lice koje bi
14 moglo da bude svedok, i želeo je da to lice svedoči. Zatražiti
15 od nekoga da se pojavi pred Sudom i svedoči, nije dokaz
16 neprihvatljivog uticanja na svedoka.

17 Kad je reč o drugim svedocima navedenim u toj fusnoti,
18 što bi trebalo da potkrepi tvrdnju da je on namerno
19 iskonstruisao dokaze protiv optuženog, Odbrana pominje Svedoka
20 2, sa našeg suđenja.

21 Ako pogledate dokaze za koje oni daju referencu, to je
22 06064-TR-ET, peti deo, red 4, strane 2 i 3, ali to je primer
23 jedne žrtve koja je podelila svoje iskustvo sa drugom. Ne
24 pominje se optuženi i u tome nema ničeg neprimerenog.

25 I najzad, poslednji Svedok koji bi trebalo da podrži

1 tvrdnju da su iskonstruisani dokazi protiv optuženog, i da se
2 sa drugim svedocima otvoreno razgovaralo o postupku je Svedok
3 1448.

4 O tome sam već govorio. Svedok 1 je Svedoku 1448 u to
5 vreme dok su bili zatvoreni pomenuo ime jednog od lica koje ga
6 je istuklo, ali to se ne može nazvati pokušajem da se utiče na
7 postupak, niti je iskaz Svedoka 1 -- predstavlja pokušaj da se
8 iskonstruišu dokazi protiv optuženog. Kao što sam ranije
9 rekao, u to vreme je neko buduće suđenje bilo poslednja stvar
10 koje je tim ljudima bilo na umu, jer oni nisu znali hoće li se
11 uopšte izvući živi sa tog mesta.

12 Odbrana takođe tvrdi da Svedok 1 nije identifikovao
13 stražara koji je došao kada su se uslovi pritvora najzad
14 promenili. To je u paragrafu 219 njihovog podneska, ali i ovo
15 Časni Sude, u stvari nije tačno, jer Odbrana upućuje na
16 fotografiju Svedoka 4848, a ne stražara. To pominjemo i mi u
17 našem završnom podnesku.

18 I na kraju, priča o puštanju Svedoka 1 na slobodu. Taj
19 iskaz potvrđuju sve do -- iskazi svedoka, izveštaj o tim
20 događajima i iskaz Svedoka 1448. Odbrana u paragrafima 225 i
21 226 svog završnog podneska, ukazuje na neke sitne pojedinosti
22 koje ne dovode u sumnju mesto na kome je Svedok 1 bio držan u
23 zatvoru i gde je zatim oslobođen, niti je Odbrana ikad
24 ozbiljno to dovela u pitanje.

25 I u zaključku, Časni Sude, iskaz Svedoka 1 je kako

1 kredibilan tako i pouzdan. Njegova identifikacija optuženog,
2 ne može se dovoditi u pitanje, jer je i optuženi lično priznao
3 da je imao određenu komunikaciju sa njim u relevantno vreme.

4 Osim toga, nema dokaza da bi Svedok 1 imao bilo kakav
5 razlog da implicira učešće optuženog u nečemu za šta on nije
6 bio odgovoran. Zapravo, Časni Sude, za moj poslednji komentar
7 bi bilo potrebno da opet na kratko pređemo na poluzatvoreno
8 zasedanje, naravno uz vašu dozvolu.

9 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Da, naravno.

10 Molim Sudsku službenicu da nas prebaci na poluzatvoreno
11 zasedanje.

12 [Poluzatvorena sednica]

13 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

1 [Tekst sa poluzatvorene sednice izbrisan]

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16 [Javna sednica]

17 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Časni Sude, sada smo na javnoj
18 sednici.

19 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

20 G. DE MINICIS: [Prevod] Časni Sude, time sam zaključio sa
21 svojim izlaganjem za danas i Tužilaštvo je utvrdilo da je
22 optuženi odgovoran za krivična dela za koja se tereti u
23 optužnici i da se njegova odgovornost temelji na pouzdanim i
24 verodostojnim dokazima.

25 Sada ću ponovo dati reč gđi Wyler, koja će završiti

1 izlaganje Tužilaštva, i govoriti o odmeravanju kazne.

2 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

3 Daću vam malo vremena da zamenite mesta.

4 GĐA WYLER: [Prevod] Hvala.

5 Krivična dela koja je izvršio optuženi opravdavaju tešku
6 kaznu, koja odražava njihovu težinu, teške posledice koja ta
7 dela imaju po žrtve, prisustvo više otežavajućih faktora,
8 nepostojanje olakšavajućih okolnosti i važnost odvratanja.

9 Kada je reč o težini krivičnih dela koja je izvršio
10 optuženi, to su bez sumnje bila brutalna razarajuća dela.
11 Uhapšeni bez upozorenja, otegnuti od svojih porodica i svojih
12 života, najmanje 18 žrtava je protivpravno bilo držano u
13 nehumanim uslovima u fabrici metala u Kukešu, gde su psihički
14 i fizički bili zlostavljani i mučeni. Mi smo čuli ranije danas
15 o njihovim nedaćama. Oni su živeli u stalnom strahu i da se
16 pozovem na reči Svedoka 01, očekivali su da budu ubijeni
17 svakog časa. I zaista, jedna od žrtvi nije preživela svoje
18 zatočenje u fabrici metala u Kukešu.

19 Krivična dela optuženog su imala velike posledice na
20 zatočenike i njihove porodice. Kad je reč o žrtvama, zločini
21 koje su doživeli, prouzrokovali su -- prouzrokovali su
22 dalekosežne i duge fizičke i duševne posledice.

23 Svedok 01 je izjavio da nikada neće moći da potisne
24 sećanje na ono što mu se desilo u Kukešu i da nikada neće
25 pronaći mir u svojoj duši. I dan-danas, on pati. Ima fizičke

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni Sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 96

1 bolove i ima hronički [sic] -- hronični posttraumatski
2 poremećaj zbog onoga što je doživeo u fabrici metala u Kukešu.

3 Svedok 11 još uvek trpi posledice zbog povrede koje je
4 dobio u oku.

5 I više od 15 godina nakon zatočenja, Svedok 4733 još uvek
6 ima oštećeno -- povređeno Rame i ruku, a oštećen mu je i vid.
7 On i dalje pati od anksioznosti i muče ga pa [sic] -- noćne
8 more. Deset godina nakon što je pušten, Svedok 4733 se još
9 uvek plašio, i oklevao je da ode do doktora na Kosovu, jer se
10 plašio da će ponovo biti uhapšen.

11 Zločini optuženog su zauvek naneli traume porodicama
12 žrtava. Časni Sude, čuli ste iskaze jedne žrtve ovde u
13 sudnici, koja je rekla: "Ono što smo mi doživeli će ostati uz
14 nas i nikada to nećemo moći da izbrišemo." To je rekla supruga
15 jedne žrtve. Kada se njen suprug i otac njene dece vratio
16 kući, on je imao povrede i modrice po celom telu. Nije bio
17 opran, smrdeo je, bio je bled, slab i gotovo da je gubio
18 svest.

19 Žrtva je bila važan član svoje porodice, brižni otac koji
20 je učestvovao u podizanju svoje dece. Sve se to promenilo
21 nakon što je bio zatočen u fabrici metala u Kukešu i postao je
22 potpuno drugi čovek. Njegova trauma izazvala je veliku tugu,
23 nedaće i patnje njegovoj supruzi i deci. "Moj otac je
24 zlostavljan", rekao je jedan od njegovih sinova i usled toga,
25 "i mi kao porodica smo takođe zlostavljani." Ono što se desilo

1 njihovom ocu i supruzi, odrazilo se na celokupnu porodicu. Oni
2 su bili etiketirani kao porodica špijuna i plašili su se za
3 svoju bezbednost. Dvoje dece su prestala da idu u školu. Žrtva
4 je nekada zarađivala za celu porodicu, a sada više nije mogla
5 da radi zbog svog fizičkog i duševnog stanja. A, istovremeno,
6 njegovo lečenje i operacije su bile skupe, što je bio veliki
7 teret za porodicu i potom su sinovi žrtve morali da snose taj
8 trošak.

9 Kad je reč o otežavajućim faktorima, težinu krivičnih
10 dela optuženog, potvrđuje još više činjenica da su žrtve bile
11 posebno ranjive i bespomoćne, prepuštene milosti tla [sic] --
12 svojih tlačitelja, pretučeni i plašili su se i usled toga su
13 bili još ranjiviji. Pored toga, optuženi i drugi saizvršioc
14 su izuzetno bili surovi naspram brojnih žrtava. Moja
15 koleginica Pergolo i ja smo govorili o brutalnosti s kojom su
16 postupali sa zatočenicima. Ranije danas sam o tome -- smo o
17 tome govorili.

18 Jedna od žrtava je već bila u lošem stanju kada je
19 zatvorena u fabrici metala, usled nesrećnog slučaja koji je
20 imao i njegove povrede su bile očigledne svima, uključujući i
21 optuženog.

22 Odbrana pokušava da umanja težinu krivičnih dela iz
23 optužnice u stavu 354, u -- završnog pondeska Odbrane, oni
24 tamo govore o ograničenom obimu krivičnih dela i o manjem
25 broju žrtava. Važno je podsetiti da je neprocenjiva vrednost

1 ljudskog života i dostojanstva čoveka, svako lice koje je
2 zatočeno u nehumanim uslovima, poput onih u kojima su bile
3 žrtve u fabrici metala u Kukešu, je lice koje to nije smelo da
4 doživi. Svaki događaj, svaki slučaj zlostavljanja i mučenja je
5 teško krivično delo i svaka žrtva i svaki život koji je oduzet
6 je život više koji nije smeo biti oduzet, čime je zauvek
7 uništen život žrtava i njihovih porodica.

8 Govorila sam o ulozi optuženog. Lični doprinos optuženog
9 krivičnim delima je bio neposredan, značajan, hotimičan i
10 izuzetno nasilan. Dokazi pokazuju da je optuženi lično
11 učestvovao u hapšenju, zatvaranju i teškom zlostavljanju
12 žrtava koje se živo sećaju dela optuženog. Oni se sećaju da je
13 on bio jedan od glavnih učesnika u događajima u noći koja --
14 negde 20. maja 1999., i kako je hotimično njih zlostavljao
15 jednog nakon drugog.

16 Žrtve su iznele da ih je optuženi tukao što je jače
17 mogao, koristeći se raznim predmetima. Optuženi je udarao
18 Svedoka 4733 sa [sic] *baseball* palicom i pendrekom po celom
19 telu, uključujući i glavu. Tukao je Svedoka 1448 pendrecima po
20 rukama tokom pola sata i to toliko jako, da je svedok gotovo
21 izgubio svest. I kada je udario prvi put Svedoka 01, imao je
22 osmeh na licu.

23 Tokom te noći, žrtve su tučene dok više nisu mogle da
24 stoje. Tučene su dok nisu izgubile svest, a premlaćivanje se
25 nastavilo nakon što bi žrtve povratile svest. Žrtve su bile u

1 krvi, imale su povrede i bile u velikim bolovima. Ništa od
2 svega toga nije bio razlog da op -- da bi optuženi prestao sa
3 time. Optuženi je učestvovao u tom premlaćivanju tokom cele
4 noći. On ni jednom nije intervenisao, nije pokazao milost ni u
5 jednom trenutku nije otišao.

6 I nije mu bilo dovoljno. Nakon događaja od 20. maja
7 1999., on je takođe učestvovao u surovom premlaćivanju Svedoka
8 1 i žrtve ubistva, a to je bilo negde 3. juna 1999. Svedok 01
9 je rekao da je to bilo najteže premlaćivanje dok je bilo u
10 zatočeništvu i na posletku se to završilo ubistvom žrtve --
11 ubistva.

12 O -- pokušaj optuženog da umanja ili izbegne odgovornost
13 za krivična dela iz optužnice, tvrdeći da on nije bio vođa
14 komandant, niti neko ko je imao bilo kakvu vlast ili kontrolu,
15 a pozivam se na stav 355 završnog podneska Odbrane. Iako možda
16 nije bio formalno imenovan za komandanta u fabrici metala u
17 Kukešu, on jeste bio lice koje je imalo uticaj. Bio je blizak
18 ljudima koji su bili tamo na položaju vlasti, imao je pristup
19 komandnoj zgradi i imao je neometanu slobodu kretanja i mogao
20 je da uđe i izađe iz kruga fabrike.

21 I 2005. on je izjavio da zbog toga što je imao taj
22 status, je on pušten kada je uhapšen u vezi sa ubistvom Halila
23 Gashija u Burelu.

24 Ali, optuženi je takođe bio uključen u fizičko izvršenje
25 krivičnih dela. Tužilaštvo je predložilo dokaze, koji van

1 razumne sumnje pokazuju, da je optuženi putem neposrednog,
2 hotimičnog direktnog učešća i kao učesnik u udruženom
3 zločinačkom poduhvatu, odgovoran za krivična dela koja se
4 navode u optužnici.

5 Na posletku, nema olakšavajućih faktora okolnosti o
6 kojima Odbrana govori o stavovima 356 do 371 svog završnog
7 podneska. Te okolnosti ne ispunjavaju standard olakšavajućeg
8 faktora. U vreme tih događaja, optuženi je bio odrastao čovek,
9 imao je 36 godina i u potpunosti je bio svestan težine svojih
10 dela i krivičnih dela koja vrši. Ni jedna od navedenih ličnih
11 okolnosti koje su postojale pre vremena kada su izvršena
12 krivična dela, ne mogu biti opravdanje za odluke koje je
13 doneo. Ni jedna od okolnosti koje su navedene u vezi sa
14 njegovom porodicom ili zdravstvenim stanjem, ne ispunjavaju
15 izuzetne standarde u citiranoj sudskoj praksi.

16 Kada je reč o njegovom dobrom postupanju u međuvremenu,
17 Tužilaštvo se poziva na zaključke Panela iz odluke Panela o
18 15. razmatranju pritvora, to je podnesak F766, stav 26 i
19 dokazi koji se tu navode.

20 S obzirom na gore navedeno, Tužilaštvo traži da Panel
21 izrekne sledeće kazne optuženom zbog individualnih krivičnih
22 dela koja se -- za koja se tereti.

23 Tačka 1, proizvoljno lišavanje slobode, osam godina
24 zatvora; Tačka 2, surovo postupanje, petnaest godina zatvora;
25 Tačka 3, mučenje, dvadeset godina zatvora, i Tačka 4, ubistvo,

1 dvadeset i šest godina zatvora.

2 Na osnovu Pravila 163(4) pravilnika, Panel izriče
3 jedinstvenu kaznu zatvora koja odražava ukupno krivično
4 ponašanje optuženog. Tužilaštvo traži, da se optuženom izrekne
5 jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 28 godina.

6 Časni Sude, Odbrana opisuje optuženog kao "jednostavnog
7 vojnika OVK, koji je pomagao svom narodu boreći se na frontu."
8 Citiram stav 355 njihovog podneska. Dokazi u ovom predmetu
9 međutim pokazuju da je on takođe bio i neko drugi. Neko ko je
10 makar 18 pojedinaca učinio žrtvama proizvoljnog lišavanja
11 slobode, surovog postupanja i mučenja, a jedno od tih lica je
12 i ubijeno.

13 Časni Sude, to je bila završna reč Tužilaštva. Hvala.

14 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala, gđo
15 Tužioče.

16 Sada je došao trenutak da razmotrimo dalji plan rada
17 danas. Zastupniče žrtava, predlažem da sutra nastavite, sutra
18 ujutro.

19 G. LAWS: [Prevod] Da, slažem se, Časni Sude.

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] To znači da
21 smo za danas završili i nastavićemo sa radom sutra.

22 Pre nego što zaključim današnji pretres, interesuje me da
23 li bi Tužilaštvo želelo da pokrene neko pitanje?

24 GĐA WYLER: [Prevod] Ne. Hvala, Časni Sude.

25 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] U redu.

1 Zastupniče žrtava, da li želite nešto da kažete?

2 G. LAWS: [Prevod] Samo bih rekao da smo mi dali našu
3 procenu vremena koliko će nam biti potrebno, a nismo
4 vid [sic] -- naravno imali uvid u pojedinosti onoga što je
5 Odbrana navela. Razmotrićemo ponovo večeras koja je naša
6 procena, s obzirom na završnu reč Tužilaštva, ali moguće je da
7 će nam biti potrebno nešto vrimen [sic] -- više vremena nego
8 što smo prvobitno naveli.

9 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Hvala.

10 Da li bi Odbrana želela nešto da kaže?

11 G. GILISSEN: [Prevod] Hvala. Časni Sude, kad je reč o
12 planiranju, interesuje me da li se očekuje da mi uzmemo reč
13 sutra pre podne, ili ćemo početi sutra popodne?

14 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Jedino
15 Zastupnik žrtava može da vam da taj odgovor.

16 G. LAWS: [Prevod] To će svakako biti sutra ujutro.

17 G. GILISSEN: [Prevod] Puno Hvala.

18 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA VELDT-FOGLIA: [Prevod] Dobro.

19 Dobili ste odgovor.

20 Nastavićemo sa radom sutra u 9:30h

21 Hvala vam na učešću. Hvala.

22 Pretres se prekida.

23 --- Sednica se završava u 14:48 časova

24

25